

Liber de planctu Naturae

Alanus de Insulis

[0431A]

In lacrymas risus, in fletum gaudia verto:

In planctum plausus, in lacrymosa jocos,
Cum sua naturam video secreta silere,
Cum Veneris monstro naufraga turba perit.
Cum Venus in Venerem pugnans, illos facit illas:
Cumque suos magica devirat arte viros.
Non fraus tristitiam, non fraudes fletus adulter
Non dolus, imo dolor parturit, imo parit.
Musa rogat, dolor ipse jubet, natura precatur,
Ut donem flendo, flebile carmen eis.
Heu! quo naturae secessit gratia? morum
Forma, pudicitiae norma, pudoris amor!
Flet natura, silent mores, proscribitur omnis
Orphanus a veteri nobilitate pudor.
Activi generis sexus, se turpiter horret

[0431B]

Sic in passivum degenerare genus.
Femina vir factus, sexus denigrat honorem,
Ars magicae Veneris hermaphroditat eum.
Praedicat et subjicit, fit duplex terminus idem,
Grammaticae leges ampliat ille nimis.
Se negat esse virum, naturae factus in arte
Barbarus. Ars illi non placet, imo, tropus.
Non tamen ista tropus poterit translatio dici;
In vitium melius ista figura cadit.
Hic modo est logicus, per quem conversio simplex
Artis, naturae jura perire facit.
Cudit in incude, quae semina nulla monetat
Horret et incudem malleus ipse suam.
Nullam materiam matricis signat idaea,
Sed magis in sterili littore vomer arat.

[0431C]

Sic pede dactilico Veneris male iambitur usus,
In quo non patitur syllaba longa brevem.
Quamvis femineae speciei supplicet omnis
Forma viri, semper hujus honore minor;
Quamvis Tyndaridi vultus formetur, Adonis
Narcissique decor victus adoret eam:
Spernitur ipsa tamen, quamvis decor ille peroret
Et formae deitas disputet esse deam.
Qua Jovis in dextra fulmen langueret, et omnis
Phoebi cessaret otia nervus agens:
Qua liber fieret servus, propriumque pudorem
Venderet Hippolytus, hujus amore fruens.

Queis impressa semel, mellirent oscula succo,
Queis mellita darent, mellis in ore favum.

[0431D]

Spiritus exiret ad basia deditus ori,

Totus et in labiis luderet ipse sibi.

Ut dum sic moriar, in me defunctus, in illa

Felici vita perfruar alter ego.

Non modo Tyndaridem Phrygius venatur adulter,

Sed Paris in Paridem monstra nefanda parit.

Non modo per rimas rimatur basia Thysbes

[0432A]

Pyramus, huic Veneris rimula nulla placet.

Non modo Pelides mentitur virginis actus,

Ut sic virgineum se probet esse virum;

Sed male naturae munus pro munere donat,

Cum sexum lucri vendit amore suum.

A Genii templo tales anathema merentur,

Qui Genio decimas, et sua jura negant.

Cum hanc elegiam lamentabili modulatione crebrius recenserem, mulier ab impassibilis mundi penitiori dilapsa palatio, ad me maturare videbatur accessum; cujus crinis non mendicata luce, sed propria scintillans, non similitudinarie radiorum repraesentans effigiem, sed eorum claritate nativa naturam praeveniens, in stellare corpus caput effigiabat [0432B] puellae; quod duplex tricatura diffibulans, superna non deserens, terrae non dedignabatur osculo arridere. Quoddam vero lilioli tramitis spatium, sub obliquitate decussata, crinis dividebat litigium, nec illa unquam obliquitas vultui erat detrimento, sed praeerat decori. Crinale vero aureum in legitimi ordinis choream crinis aurum concilians, vultum mirabatur invenisse conformem. Phantasia enim coloris aurum consequentis, paralogismum visui concludebat. Frons vero in amplam evagata planitiem, lacteo liliata colore, lilio videbatur contendere. [0432] Supercilia aureo stellata fulgore, non in silvam evagantia, nec in nimiam demissa pauperiem, inter utrumque medium obtinebant. Oculorum serena placiditas [0432C] amica blandiens claritate, gemelli praeferebat sideris novitatem. Naris utraque odore imbalsamata mellito, nec citra modum humilis, nec injuste prominens; quoddam repraesentabat insigne. Oris nardus naribus delicatas odoris epulas offerebat. Labia modico tumore surgentia Veneris tyrones invitabant ad oscula. Dentes quadam sui coloris consonantia eboris faciem exemplabant. Genarum ignis purpureus, rosarum succensus murice, dulci flamma faciem amicabat: candore namque grato amicam sentiebat temperiem, purpura vultus sindoni maritata. Menti expolita planities crystallina luce circumspiciatur, argenteum induebat fulgorem. Colli non injusta proceritas sub gracilitate moderata, [0432D] cervicem maritali humeris non sinebat. [0432] Mamillarum pomula gratiose juventutis maturitatem spondebant. Brachia ad gratiam inspectoris prospicua, postulare videbantur amplexus. Laterum aequata convallatio, justae moderationis impressa sigillo, totius corporis speciem ad cumulum perfectionis eduxit. [0433A] Caetera vero quae thalamus secretior absentabat, meliora fides esse loquebatur. In corpore etenim latebat vultus gravior, cujus facies ostentabat praeludium. Et quamvis tanta esset pulchritudinis laetitia, hujus tamen risum decoris, fletus inaestimabilis extinguere conabatur: nam ex oculorum scaturigine derivatus fluxus, doloris praedicabat mentem. Ipsa etiam facies in terram casto pudore demissa, ipsi puellae illatam quodammodo loquebatur injuriam; regalis autem diadematis corona rutilans, gemmarum scintillata choreis, in capite superne fulgurabat; cujus non adulterina auri materies ab ipsius honore degenerans, luce sophistica oculos parallogizans, sed ipsius nobilitas ministrabat [0433B] essentiam. Miraculoso vero circuitu, aeternaque volatione ipsum diadema ab

oriente peregrinans in occidentem, reciprocando crebrius referebatur in ortum. Idemque perenniter exercendo, ex nimia ejusdem petitione principii, nugatoria motio videbatur. Praedictarum vero gemmarum aliae ad tempus nova Dei miracula, novo sui luminis sole, visibus offerebant; ad tempus autem, suae coruscationis eclipsi, videbantur a diadematis exsulare palatio. Aliae insertae solio, suae scintillationis vigiliam perennantes, perennes faciebant excubias. Inter has, circulus elucens ad zodiaceae obliquitatis similitudinem pretiosorum lapidum stellatus, monilibus sidereae contiguitatis oscula syncopabat. In [0433C] quo cohors duodena gemmarum, successivo privilegialique splendore inter alias praerogativam poscere videbatur. In anteriori quoque ipsius diadematis parte, tres pretiosi lapides audaci suae radiationis superbia, reliquis novem antonomastice praefulgebant. Lapis primus, noctis frigus in luminis incendio pati jubeat exsilium, in quo, ut faceta picturae loquebantur mendacia, leonis effigiata fulminabat effigies. Lapis secundus, et priori non secundus in lumine, in praefatae partis audaciori loco praefulgens, quasi ex quadam indignatione, reliquos lapides deorsum aspicere videbatur. In quo, prout veritatis simia, pictura docebat, sub mutatoria conflictione progrediendo retrogradus, incedendo recedens, [0433D] cancer post se incedere videbatur. Lapis tertius oppositi lapidis splendorem pauperculum abundantibus suae claritatis recompensabat divitiis. In quo, sicut picturae veritas praedicabat, umbratilis Ledea proles sibi mutuo amplexu congratulans incedebat. Ad hunc modum, tres eodem dignitatis honore pollentes, thronum in contradictoria parte locaverunt. Quorum primus sudoris guttulis lacrymas exemplando, quodam imaginario fletu contristabat aspectum. In quo, prout curialis scripturae phantasia imaginando docebat, adolescentis cujusdam urceolus, fluentem excipiebat torrentem. Lapis secundus a suo regno caloris hospitia glaciali torpore repellendo, hiemem sibi hospitem vindicabat: in quo, ex caprinae lanae [0434A] adulterino vellere, capricorni tunicam pictura texuerat. Lapis tertius, vultum lucis induens crystallinae, hiemis prophetabat adventum. In quo assidua sui arcus inflexione senex Chironius vulnera minabatur, nunquam tamen minis recompensabat effectum. Alteri quoque lateri blandienti lasciviens gemmarum benigna oculis gratiatur serenitas. Quarum prima rosei coloris flammata murice, rosam visibus praesentabat: in qua taurus suae frontis insignia praeferebat, sitire praelium videbatur. Alia, suae lucis privilegiata temperie, bonitatis gratia sororum trahebat collegia, in qua aries frontis honore superbiens, gregis postulabat dominium. Tertia vero, viriditatem praeferebat smaragdineam, [0434B] refocillationis oculorum in se gerebat antidotum, in qua, sub imaginario flumine, pisces suae naturae nando littoris exercitium frequentabant. In contradicenti latere throni, siderum pulchritudo jucundo scintillabat applausu. Horum lapidum primus, suae fulgurationis aureo sole radians indefesse pulchritudinis gratiam efferebat, in qua, sicut sculpturae tropica figura demonstrabat, quadam sui praerogativa fulgoris, astris contendebat Astraea. Secundus, non superfluo splendore luxurians, nec penuriosi splendoris mendicans scintillas, flamma moderata gaudebat: In quo quoque sub aequo examine juxta artis pictoriae normam, [0434C] libra ponderum spondebat judicia. Tertius, vultus alternando vicarios, nunc serenitatis benevolentiam spondebat, nunc obscuritatis nubes inducebat: in quo resultans facies scorpionis, vultu risum, fletum caudae minabatur aculeo. Sub his autem duodecim lapidum domiciliis, septena gemmarum pluralitas, motum circularem perennans, miraculoso genere ludendi, choream exercebat plausibilem; nec ipsi choreae sua deerat suavitas harmoniae, nunc semi tonis lasciviens, nunc mediocri tonorum sonoritate juvenescens, nunc maturiori tuba meliodiosa procedens, sua modulatione nostrarum aurium excitabat libidinem, et oculis offerebat dormiendi praeludia. Sed cui audiendi parcitas auris promeretur offensam, [0434D] prodigalitas educit fastidium; nam ex abundanti copia audiendi fastidita auris elanguet. Hi septem lapides, quamvis nullis juncturarum ligaturis ipsi diademati tenerentur obnoxii, nunquam tamen sui absentatione superiorum lapidum orphana faciebat collegia. Lapis autem superior, adamas erat, qui caeteris motu avarior, prodigalior in desidia, in amplioris sui circuli peragrato, nimiam temporis moram trahebat. Qui tanti frigoris gelicido segnescebat, ut ipsum ex Saturno sidere genitum genialis naturae probaret conformitas. Secundus Achates erat, qui dum sui cursus vicinia caeteris fiebat familiarior, quorundam inimicitias transformabat: in quo,

dum gratiam etiam quorumdam, et puerilem benevolentiam imperiali [0435A] suae virtutis potentia reddebat adultam; quoniam propinqua naturae cognatione, Joviali fidei esset familiaris, gratialis disputabat effectus. Tertius astrites erat, in quo, caloris principatu castra metente, quadam proprietatis continuitate, Martii sideris legebatur effectus: qui minaci suae figurationis vultui terribilis, caeteris minabatur perniciem. Quartus erat carbunculus, qui solis gerens imaginem, sub radiationis cereo proscribens umbraculum, fratrum lampades soporabat eclipticas, nunc caeteros regali suae majestatis auctoritate deviare praecipiens, nunc quietam agitationi tribuens potestatem. Cum sapphiro vero hyacinthus ejus insistendo vestigiis, ipsi velut assecla ancillando, praefati luminis nunquam fraudabatur aspectu, brevique [0435B] in superjecta distantia, ejus orbem currunt pariter aut sequuntur, aut una sequens stella, alteri praeceundi concedit obsequia. Horum duorum lapidum alter suae naturae congruentia, Mercurialis stellae; reliquus vero Dionei sideris redolebat effectum. Lapis ultimus margarita erat, quae rutilantis coronae margini insita, luce lucens aliena, a carbunculo luminis mendicabat suffragia. Quae aliquando lumini vicina praefato, proficiens, sive prolongata deficiens, in crescendo radios sui luminis quasi carbunculum venerata, submittit, ut fraternis ignibus rursus ornata, renovata sui splendoris ornamenta circumferens, nunc supplementis solemnibus attriti orbis nutriens damna, nunc propriis [0435C] orphanata luminibus, jacturam conquerens propriae majestatis. Quae crystallino inargentata fulgore, lunaris sideris resplendebat effectum. His omnibus lapidum splendoribus praefati diadematis serenata nobilitas, in se firmamenti repraesentabat effigiem. Vestis autem ex serica lana contexta, multifario protecta colore, puellae pelli serviebat in usum, quam discolorando colorans alteritas, multiplici colore faciem alterabat; quae primitus candore lili dealbata, intuitum offendebat. Secundo, velut penuria ducta, quasi laborans in melius, ruboris sanguine purpurata splendebat. Tertio, ad cumulum perfectionis, virore, quasi smaragdo, oculis applaudebat. Haec autem nimis subtilizata, subterfugiens [0435D] oculorum indagine, ad tantam materiae tenuitatem devenerat, ut ejus,

aerisque eadem crederes esse naturam, in qua, prout oculis pictura imaginabatur, animalium celebrabatur concilium. Illic aquila post juvenem secundo senem induens, iterum in Adonidem revertebatur a Nestore. Illic accipiter violentia et tyrannide a subditis redditus exposcebat. Illic venatoris induens personam milvus, veneratione furtiva, larvam gerebat accipitris. Illic falco in ardeam bellum excitabat civile, non tamen aequali lance divisum; non enim pugnae debet appellatione censi, ubi tu pulsas, ego latito tantum. Illic struthio vita saeculari postposita, vitam solitariam, quasi eremita factus, desertorum solitudines incolebat. Illic olor sui funeris praeco, [0436A] mellitae citharizationis organo, vitae vaticinabatur apocham. Illic in pavone tantum pulchritudinis compluit natura thesaurum, ut eam postea crederes mendicasse. Illic phoenix in se mortuus, redivivus in alio, quodam naturae miraculo, se sua morte a mortuis suscitabat. Illic ciconia prolem decimando, naturae persolvebat tributum. Illic, passere in atomum pigmeae humilitatis relegato, grus ex opposito in giganteae quantitatis evadebat excessum. Illic phasianus natalis insulae perpressus angustias, principum futurus deliciae, nostros evolabat in orbem. Illic gallus, tanquam vulgaris astrologus, suae vocis horologio, horarum loquebatur discrimina. Illic gallus silvestris, domestici galli deridens desidiarum, peregre proficiscens, nemorales peragrabat [0436B] provincias. Illic bubo profanus miseriae psalmodias funere lamentationis percinebat. Illic noctua tantae deformitatis sterquilinio sordescebat, ut in ejus formatione naturam fuisse crederes somnolentam. Illic cornix ventura prognosticans, nugatorio concitabatur garritu. Illic pica, dubio picturata colore, curam logices perennabat insomnem. Illic monedula laudabili latrocinio recivas thesaurizans, innatae avaritiae argumenta monstrabat. Illic columba dulci malo inebriata Diones Cypridis laborabat in palaestra. Illic corvus zelotypiae abhorrens dedecus, suos fetus non sua esse fatebatur pignora, usque dum, nigri argumento coloris, hoc quasi secum disputando probabat. Illic perdix nunc aerae potestatis insultus, nunc venatorum sophismata, nunc canum [0436C] latratus propheticos abhorrebat. Illic anas cum ansere sub eorum jure vivendi, hiemabat in patria fluviali. Illic turtur suo viduata consorte, amorem epilogare dedignans, bigamiae refutabat solatia. Illic

psittacus, cum sui gutturis incude, vocis monetam fabricabat humanae. Illic coturnicem figurae draconis ignorantem fallaciam, imaginariae vocis decipiebant sophismata. Illic picus propriae architectus domunculae, sui rostri dolabro clausulam fabricabat in ilice. Illic curruca novercam exuens, materno pietatis ubere, alienam cuculi prolem adoptabat in filium; quae tamen capitali praemiata stipendio, privignum agnoscens, filium ignorabat. Illic hirundo, a sua peregrinatione [0436D] reversa, sub trabe nidi lutabat hospitium. Illic philomela suae deflorationis querelam reintegrans, armonica tympanizans dulcedine, parvitatibus dedecus excusabat. Illic alauda quasi nobilis citharista, non studii artificio, sed naturae magisterio musicae perdocta scientiam, citharam praesentabat in ore, quae tonos in tenues subtilizans particulas, semi tonia in gumphos divisibiles dividebat. Illic vespertilio avis hermaphroditica, cifri locum inter aviculas obtinebat. Haec animalia, quamvis illic allegorice viverent, ibi tamen esse videbantur ad litteram. Sindon, virorem adulterato candore, quam puella inconsutibiliter postea ipsa discrete texuerat, non plebea vilescens materia, artificio subtili lasciviens, [0437A] pallii gerebat officium; quae multis intricata amplexibus, colorem imaginabatur aquatilem, in qua, supra animalis aquatilis naturam, multifarias particulatam in species, fabula commentabatur picturae. Illic cetus rupibus contendens, suae scopulo quantitatis, turrati corporis incursu, navium arietabat oppidula. Illic canis marinus, cum latrabili sui nominis aequivocatione, nullis indulgendo latratibus, sui generis lepores maris venabatur in saltibus. Illic sturgio sui corporis nobilitatem individuali sui corporis benedictione, mensis offerebat regalibus. Illic halex piscis generalissimus, ampla sui corporis communitate, pauperum solabatur jejunia. Illic plays sui corporis dulcoratis saporibus, in quadragesimali austeritate, carnis redimebat absentiam. Illic [0437B] mulo dulcibus suae carnis irritamentis, palata seducebat gustantium. Illic tritula sinus marinos ingrediens, in aequore baptizata, salmonis nomine censebatur. Illic delphinus suae apparitionis perennio, maris invectiones futuras praedicebat. Illic in sirenum renibus piscis, homo legebatur in facie. His marinae regionis incolis pallii portio concessa fuerat medialis; reliqua vero chlamidis portio, pisces peregrinos habebat, qui diversis fluctibus evagantes, in dulcioris aquae patria sedes posuerant. Illic lucius exactione tyrannica, non exigentia meriti, subditos, corporis proprii incarceratione ergastulo. Illic barbulus non minoris sui corporis dignitate famosus, cum plebecula piscium familiariter habitabat. Illic alosa tempus comitata vernalescum, veris [0437C] deliciis sui saporis delicias offerens, sui corporis adventu, gustus salutabat humanos. Illic muraena multiplici fenestrata foramine, febrium introductiones lectitabat prandentibus. Illic anguilla colubri naturam imaginans quadam proprietatis similitudine, neptis credebatur esse ejusdem. Illic perca, spermatis jaculis loricata, aquatilis lupi minus abhorrebat insultus. Illic capito quod inferioris corporis parvitate perdebat, strumoso recuperabat in capite. Hae sculpturae, tropo picturae, eleganter in pallio figuratae, natate videbantur pro miraculo. Tunica vero polymita opere picturata plumario, infra se corpus claudebat virgineum. Quae multis stellata coloribus, in grossiorem materiam conglobata, [0437D] in terrestri elementi speciem aspirabat. In hujus vestis parte primaria, homo sensualitatis deponens segnitiam, ducta ratiocinationis aurigatione, coeli penetrabat arcana. In qua parte, tunica suarum partium passa dissidium, suarum injuriarum contumelias demonstrabat. In reliquis tamen locis, partes eleganti continuatione concordantes, nullam divisionis in se sustinebant discordiam. In quibus quaedam picturae incantatio, terrestria animalia vivere faciebat. Illic elephas monstruosa corporis quantitate progressus in aera, os sibi a natura conditum multiplici fenore duplicabat. Illic camelus strumoso corpore deformis, quasi servus emptitius, hominum usibus ministrabat. Illic cornua vicem cassidis usurpando, bubali frontem videbantur armare. [0438A] Illic taurus terram pedibus vexando, mugitibus intonando, sui duelli fulmina praecinebat. Illic boves, taurorum recusantes militiam, quasi rustici, servilibus negotiis inhiabant. Illic equus ferventi proventus audacia, suo assessori commilitans, hastam frangebatur cum milite. Illic asinus clamoribus horridis aures fastidians, quasi per antiphrasim organizans, barbarismum faciebat in musica. Illic unicornis virginali soporatus in gremio, ab hostibus somnum mortis incurrebat. Illic leo, rugitus carmina auribus natorum immurmurans, in illis vitae suscitabat igniculum. Illic ursa, per portas

narium fetus enixa deformes, ipsos stylo linguae crebrius delambendo monetans, meliorem ducebat in formam. Illic lupus, latitando, [0438B] furis usurpabat officium. Illic pardus, apertiori latrocinio neronizans, pecudum vulgus non solum in vestibus, verum etiam in propria praedabatur persona. Illic tigris pecualium civium rempublicam crebra innocentis sanguinis effusione violabat. Illic onager, asini exuens servitatem, naturae manumissus imperio, montium incolebat audaciam. Illic aper dentis armatura fulmineus, mortem propriam canibus multiplici vendebat in vulnere. Illic canis autem phantasticis vexando vulneribus, aera dentium importunitate mordebat. Illic cervus et dama, pedum velocitate volatiles, vitam praeendo lucrantes, subsequendum canum morsus defraudabant iniquos. Illic caper lana vestitus sophistica, nares fastidire quadriduano videbatur [0438C] odore. Illic aries tunica nobiliore trabeatus, uxorum pluralitate gavisus, matrimonii defraudabat honorem. Illic vulpecula idiotam bruti exuens animalis, ad meliorem hominis anhelabat astutiam. Illic lepus melancholico arreptus furore, non somno, sed timoris sopore perterritus, canum somniabat adventum. Illic cuniculus pelle nostri frigoris iram temperando, carne propria nostrae famis debellabat insultus. Illic castor, ne ab hostibus totius corporis patiatu dicresim, corporis partes amputabat extremas. Illic lynx, tanta luminis limpiditate vigeat, ut ejus respectu lippire caetera animalia viderentur. Illic martes et sabelo, semi-plenam palliorum pulchritudinem eorum postulantem subsidia, [0438D] suarum nobilitate pellium, ad plenum deducebant. Has animalium figuras, historialis figurae repraesentatio, quasi jucunditatis convivia, oculis donabat intuentium. Quid vero in caligis camisiaque, in superioribus vestibis consepultis picturae industria somniabat, nulla certitudinis auctoritate probavi; sed tantum, ut quaedam fragilis probabilitatis remedia docuerunt, opinor in herbarum arborumque naturis, ibi picturae lusisse lasciviam. Illic arbores, nunc tunicis vestiri purpureis, nunc foliis criniri virentibus, nunc florum parturire redolentem video infantiam, nunc fetum senescere potioem. Sed quoniam solius probabilitatis lubrico, non certitudinis fide hujus seriem picturationis agnovi, hanc sub silenti pace sepultam praetereo [0439A] Calcei autem, ex allutea pelle traduces materiam, ita familiariter pedum sequebantur ideas, ut in ipsis pedibus nati, ipsisque mirabiliter viderentur inscripti. In quibus vix a vera degenerantibus essentia, sub picturae ingenio flores amoenabantur umbratiles.

Illic forma rosae, picta fideliter,
A vera facie devia paululum,
Aequabat proprio murice purpuram,
Telluremque suo sanguine tinxerat.
Concludens sociis floribus, adfuit
Flos illic redolens gratus Adonidis,
Argentoque suo nobile lilium,
Praedicabat agros, imaque vallium.
Illic ore thymus disparere disputans[0439B]
Certabat, reliquis floribus invidens
Narcissi sociis flore, jocantia
Ridebant tacito murmure flumina.
Vultu florigero flos aquileius
Florum praenituit lucifer omnium,
Vernalisque loquens temporis oti
Stellabat violae flosculus arbuta,
Picturae facies plena favoribus:
Hic florum speciem vivere jusserat
Quae regalis erat chartula nominis,
Scribentisque tamen nescia pollicis.
Hae sunt veris opes, et sua pallia,

Telluris species, et sua sidera,
Quae pictura suis artibus edidit,
[0439C] Flores effigians arte sophistica.
His florum tunicis prata virentibus
Veris nobilitat gratia prodigi.
Haec byssum tribuunt, illaque purpuram;
Quae textit sapiens dextra favonii.

De curru, auriga et comitatu naturae

Haec vestium ornamenta quamvis plenis suae splendicitatis flammarent ardoribus, earumdem tamen splendor sub puellaris splendoris sidere patiebatur eclipsim. In lateritiis vero tabulis arundinei styli ministerio, virgo varias rerum picturales sociabat imagines; pictura tamen subjacenti materiae familiariter non cohaerens, velociter evanescendo moriens, nulla imaginum post se relinquebat vestigia. Quas cum saepe suscitando puella crebro vivere [0439D] faciebat, tamen in scripturae proposito, imagines perseverare non poterant. Virgo igitur ut praetaxavimus a coelestis regionis emergens confinio, in mundi passibilis tugurium, curru vitreo ferebatur, qui Junonis alitibus, nullius jugi ministerio disciplinatis, sed sibi spontanea voluntate conjunctis, trahebatur; homo vero virginis capiti supereminens, cujus vultus non terrenitatis, sed potius deitatis redolebat arcanum; impotentiam sexus supplendo feminae, modesto directionis ordine, currus aurigabat incessum. Ad cujus contemplandam pulchritudinem dignitatis, dum tanquam manipulos, oculorum radios conlegarem [0440A] visibiles, ipsi tantae majestatis non audentes obviare decori, splendoris hebetati verberibus, nimis meticulosi ad palpebrarum contubernia refugerunt. In praefatae autem virginis adventu, quasi suas renovando naturas, omnia solemnizare crederes elementa. Firmamentum quasi suis cereis virgineum iter illuminans, ut solito plenius radiarent, suis imperavit sideribus. Unde et ipsa lux divina tantam eorum admirari videbatur audaciam, quod in ejus conspectu quasi nimis insolenter auderent apparere. Phoebus etiam vultum solito laetiozem in occursum virginis ostendens, totas sui luminis effundebat divitias. Sororem etiam quam sui splendoris depauperaverat ornamentis ei veste jucunditatis reddita [0440B] reginae venienti jubet occurrere. Aer vultus nubium exuens lacrymosos, sereni vultus benevolentia, virgineis ardebat incessibus: qui primum aquilonaris irae vexatus insania, nunc in Favonii favorabili gremio conquiescebat. Aves, quasi naturae inspiratione, alarum ludo plausibili joculantes, virgini venerationis faciem exhibebant. Juno, quae jampridem joviales tactus fuerat dedignata, tanta fuit inebriata laetitia, ut crebro oculum praeludio, maritum ad venereas incitaret illecebras. Mare, tumultuosis prius fluctibus debacchatum, nunc puellaris adventus feriando solemnia, tranquillitatis pacem spondebat perpetuam. Eolus namque tempestatis ventos ne in conspectu virginis amplius civilia bella [0440C] moverent in suis vincularum ergastulis. Pisces in aquarum superciliis enatantes, in quantum sensualitatis patiebatur inertia, quadam festivitatis hilaritate, suae dominae ornabant adventum. Thetis, etiam nuptias agens cum Nereo, Achillem alterum concipere destinabat. Puellae vero aquarum pulchritudo non solum hominibus suam furaretur rationem, verum etiam coelestes suae deitatis cogeret oblivisci, locis fluvialibus emergentes, quasi tributariae reginae venienti, pigmentarii nectaris praesentabant munuscula; quibus favorabiliter susceptis a virgine, jugi complexuum innexione, crebraque repetitione osculi, virgo virginibus suum intimabat amorem. Terra, jampridem hiemis latrocinio suis ornamentis denudata, [0440D] a veris prodigalitate, spirantem florum tunicam usurpavit, ne vestibus pannosis ingloria, adolescentulae aspectui indecenter compareret. Ver etiam quasi artifex peritus in arte textoria, ut virginis applauderet incessibus, vestimenta texebat arboribus, quae demissione comarum, sub quadam adorationis specie, quasi flectendo genua, virgunculae supplicabant. E quibus egressae virgines, suae pulchritudinis die materialis diei locupletantes divitias, ex antonomasticis herbarum confecta

speciebus, in cedrinis vasculis ferebant aromata, quae tanquam suos redditus puellulae persolvendo, ejus favorem suis emebant muneribus. Napae, floribus [0441A] saturantes regium currum, quandoque roseis floribus sanguinabant; aliquando florum foliis liliabant albertibus. Flora, camisiā byssinā quam marito texuerat, ut ejus mereretur amplexus, prodigaliter virgini praesentavit. Proserpina, toro mariti fastidito tartarei, ad superna repatrians, suae imperatricis noluit defraudari praesentia. Terrestria etiam animalia, nescio qua docente natura, jocis indulgendo lascivius, virginalem didicere praesentiam. Sic rerum universitas ad virginis fluens obsequium, miro certamine laborabat sibi virginis gratiam comparare.

Floriger horrentem Zephyrus laxaverat annum,
Exstinguens Boreae praelia pace sui.
Grandine perfusus florum, pluit ille ligustrum,
[0441B] Et pratis horum jussit inesse nives.
Ver, quasi fullo novus, reparando pallia pratis
Horum succendit muricis igne togas.
Reddidit arboribus crines quos bruma totondit;
Vestitum reparans, quem tulit ipsa prius.
Tempus erat quo larga suas expandit in agris,
Applausu Dryadum, gratia veris opes.
Quo dum major inest virtus infantia florum,
Altius emergens, matre recedit humo.
Quo violae speculum terrae cunabula lingens,
Aeris afflatus postulat ore novo.
Tempus erat quo terra caput stellata rosarum,
Contendit coelo sidere plena suo.
Quo vexilla gerens aetatis amygdalus ortum
[0441C] Praedicat, et veris gaudia flore vocat.
Quo vitis gemmata sinus, amplexa maritos
Ulmi, de partu cogitat ipsa suo.
Proscribit brumae solaris cereus umbram
Cogens exsilium frigora cuncta pati
Altis cum bruma latuit phantastica silvis,
Quam silvae foliis fecerat umbra recens.
Jam flori parvo Juno dedit ubera roris,
Quo primum partus lactet alumna suos.
Tempus erat Phoebi quo mortua gramina virtus
Suscitat, et tumulis surgere cuncta jubet.
Quo mundum facies vernalis laeta serenat,
Et lacrymas hiemis tergit ab ore suo.
Añris ut fidei se flos committere possit,
Nec florem primum frigoris urat hiems.
[0441D] Quo mundum Phoebus hiemis torpore gementem
Visitat, et laeta luce salutatur eum.
Proxima quo senium deponit temporis aetas,
Et mundus senior incipit esse puer.
Quo Phoebus noctem propriis depauperat horis,
Pigmaeusque dies incipit esse gigas.
Quo parat hospitium Phoebo, solvitque tributum
Grex ovium, gaudens hospite sole pecus

Quo Philomela sui celebrat solemnia veris,
Odam melliti carminis ore canens:
In cuius festo sua gutturis organa pulsat,
Ut proprio proprium praedicet ore deum.
[0442A] Quo dulci sonitu citharam mentitur alauda,
Cum volat ad superos, colloquiturque Jovi.
Splendor lascivas argenteus edidit aves,
In fluviisque diem jusserat esse suum.
Discursus varii fontis garrire videres,
Prologus in somnum murmur euntis erat.
Splendorisque sui facie fons ille rogabat,
Ut sua defessus pocula sumat homo.

Natura Alano loquitur.

Hac igitur amoenantis temporis juventute, nullis rerum exhilarata favoribus, priorem virgo non potuit temperare tristitiam, sed currum in terra humilians, propriis humum venustando vestigiis, ad me pudico pervenit incessu. Quam postquam mihi quadam loci proximitate perspexi, [0442B] in faciem decidens, mentem, stupore vulneratus, exui, totusque in exstasis alienatione sepultus, nec vivus, nec mortuus inter utrumque laborabam. Quem virgo amicabiliter erigens, pedes ebrios sustentando, manuum confortabat solatio, meque suis innectendo complexibus, meaque ora pudicis osculis dulcorando, mellifluo sermonis medicamine a stuporis morbo curavit infirmum. Quae postquam mihi me redditum intellexit, in mentali intellectu materialis vocis mihi depinxit imaginem, cum quasi archetypa verba idealiter percontexta, vocaliter produxit in actum. Heu! inquit, quae ignorantiae caecitas, quae alienatio mentis, quae debilitas sensuum, quae infirmitas [0442C] rationis, tuo intellectui nubem apposuit, animum exsulare coegit, sensus hebetavit potentiam, mentem compulit aegrotare, ut non solum tuae nutricis familiari cognitione tua intelligentia defraudetur, verum etiam tanquam monstruosae imaginis novitate percussa, in meae apparitionis ortu, tua discretio patiatur occasum? Cur a tua memoria mei facis peregrinari notitiam, in quo mea munera me loquuntur, quae te tot beneficiorum praelargis beavi muneribus? quae a tua ineunte aetate, Dei auctoris vicaria, rata dispensatione, legitimum tuae vitae ordinavi curriculum? quae olim tui corporis materiam adulterina primordialis materiae essentia fluctuantem, in verum esse produxi? cuius vultum miserata deformem, quasi ad me crebrius declamantem [0442D], humanae speciei signaculo sigillavi, eamque honestis figurarum orphanam ornamentis, melioribus formatis vestibis honestavi? in qua ad corporis clientelam diversas membrorum ordinans officinas, in eadem, sensus quasi corporeae civitatis excubias vigilare praecepi, ut quasi exterorum hostium praevisores, corpus ab exteriori importunitate defenderent, ut sic totius corporis materia nobilioribus naturae purpuramentis ornata, ad nuptias gradiens, marito Spiritui gratius jungeretur; ne maritus suae conjugis deformitatem fastidians, ejus refutaret conjugium? Tuum etiam [0443A] spiritum vitalibus insignivi potentiis, ne corpore pauperior, ejus successibus invideret. Cui ingenialis virtutis destinavi potentiam, quae rerum venatrix subtilium, in notitiae indagine easdem intellectas concluderet. Cur etiam rationis impressi signaculum, quae suae discretionis ventilabro, falsitatis inania a seriis veritatis discernat. Per me etiam tibi memorialis ancillatur potentia, quae in suae recordationis armario, nobilem censum scientiae thesaurizat. His ergo utrumque beavi muneribus, ut neuter vel suam gemeret pauperiem, vel de alterius affluentia quereretur. Sicut ergo praefatae nuptiae meo sunt celebratae consensu, sic pro meo arbitrio, eadem cessabit copula maritalis. Nec in te solo particulariter, verum etiam in unoquoque [0443B] universitatis, meae potentiae largitas elucescit. Ego sum illa, quae ad exemplarem mundanae machinae similitudinem, hominis exemplavi naturam; ut in eo velut in speculo, ipsius mundi scripta natura appareat. Sicut enim

quatuor elementorum concors discordia, unica pluralitas, consonantia dissonans, consensus dissentiens, mundialis regiae structuras conciliat, sic quatuor complexionum compar disparitas, inaequalis aequalitas, deformis conformitas, divisa identitas, aedificium corporis humani compaginat. Et quae qualitates inter elementa mediatrices conveniunt, hae eadem inter quatuor humores pacis sanciunt firmitatem. Et sicut contra ratam firmamenti volutionem, motu contradictorio exercitus [0443C] militat planetarum, sic in homine sensualitatis rationisque continua reperitur hostilitas. Rationis enim motus ab ortu coelestium oriens, per occasum transiens terrenorum, coelestia considerando regyrat. Econtrario vero sensualitatis motus planetici erratici, contra rationis firmamentum, in terrestrium occidentem aliquando labuntur. Haec mentem humanam in vitiorum occasum deducit, ut occidat, illa in orientem virtutum ut oriatur invitat. Haec hominem in bestiam degenerando transmutat, ista hominem in deum potentialiter transfiguratur. Haec concupiscentiae nocte mentis lumen eliminat; illa contemplationis lumine mentis noctem illuminat. Haec hominem debacchari facit cum brutis; ista eumdem disputare facit cum [0443D] angelis. Haec a patria cogit hominem exsulare; ista in exilio docet hominem invenire patriam. Nec in hac re hominis natura potest meae dispensationis ordinem accusare: de rationis enim consilio, tale contradictionis duellum inter hos pugiles ordinavi, ut, si in hac disputatione, ad redargutionem ratio possit sensualitatem inclinare, antecedens victoria praemio consequente non careat. Praemia etenim victoriis comparata, caeteris muneribus pulchrius elucescunt; munera etiam empta laboribus, [0444A] jucundius omnibus elucescunt gratuitis. Majoris enim laudis meretur praeconia, qui laborando munus recipit, quam qui recipit otiando: labor namque antecedens, quamdam consequenti praemio infundens dulcedinem, majori favore praemiatur laborantem. In his ergo, amplioribusque naturae muneribus, mundus in homine suas invenit qualitates Dei providentia cuncta gubernat. Attendite qualiter in hoc mundo velut in nobili civitate, quaedam reipublicae majestas moderamine rato sancitur. In coelo enim velut in arce civitatis humanae, imperialiter residet imperator aeternus, a quo aeternaliter exiit edictum, ut singularum rerum notitiae in suae providentiae libro scribantur. In aere vero, velut in urbis medio, coelestis angelorum exercitus ministrans administratione [0444B] vicaria, suam adhibet homini diligentem custodiam; homo vero velut alienigena habitans in mundi suburbio, angelicae militiae non denegat obedientiam exhibere. In hac ergo reipublica Deus est imperans; angelus operans, homo obtemperans. Deus operando hominem creat, angelus operando procreat; homo obtemperando se recreat. Deus rem auctoritate disponit; angelus actione componit; homo se operantis voluntati supponit. Deus imperat auctoritatis magisterio; angelus operatur actionis ministerio; homo obtemperat regenerationis mysterio. Jam nimis nostrae ratiocinationis [0444C] series evagatur, quae ad ineffabile deitatis arcanum, tractatum audet attollere, ad cujus rei intelligentiam, nostrae mentis languescunt suspiria. Hujus ergo ordinatissimae reipublicae in homine resultat simulacrum. In arce enim capitis, imperatrix sapientia conquiescit, cui tanquam deae, caeterae potentiae velut semi deae obsequuntur. Ingenialis namque potentia, potestasque logistica, virtus etiam praeteritorum recordativa, diversis capitis thalamis habitantes, ejus fervescunt obsequio. In corde vero, velut in medio civitatis humanae, magnanimitas suam collocavit mansionem, quae sub prudentiae principatu, suam professa militiam, prout ejusdem imperium deliberat, operatur. Renes autem tanquam suburbia cupidinariis voluptatibus [0444D] partem corporis largiuntur extremam, quae magnanimitatis imperio obviare non audentes, ejus obtemperant voluntati. In hac ergo reipublica, sapientia imperantis suscipit vicem; magnanimitas operantis sollicitudinem: voluptas obtemperantis usurpat imaginem. In aliis etiam corporis humani partibus, mundi figuratur effigies. Sicut enim in mundo, solaris caloris beneficium rebus medicatur languentibus, sic in homine, calor a cordis fundamento procedens, humani corporis partes vivificando exhilarat. [0445A] Sicut etiam luna in machina mundiali, multorum humorum mater existit, sic hepar in hominem, membrum humorem impertitur conformem. Et sicut luna solis lumine defraudata languescit; sic virtus hepatis solatio cordis vivificante viduata, torpescit. Et sicut aer, solis absentatione, obscuritate vestitur; sic sine cordis beneficio, vitalis potentia spirat inaniter.

Praeter haec vide qualiter mundus variis temporum protheatur successibus. Nunc veris lascivit infantia; nunc aestatis juventute progreditur; nunc virilitate maturescit autumnus; nunc hiemis senectute canescit. Compar vicissitudo temporis, eademque varietas hominis immutat aetatem. Cum enim humanae aetatis aurora consurgit, ver homini oritur matutinum; cumque [0445B] vitae curriculum metas aetatis perficit longiores, homo juventutis meridiatur aestate. Sed, cum vita prolixior quasi nonam aetatis horam complevit, homo in autumnum virilitatis evadit; aetateque in occidens inclinata, jam vitae vesperam senio nuntiante, hiemale gelicidum senectutis, hominem cogit suis albicare pruinis. In his omnibus, ineffabiliter meae potentiae resultat effectus, sed tamen plerisque meae potestatis faciem palliare decrevi figuris, defendens a vilitate secretum, ne si ejus de me familiarem impertirem scientiam, quae apud eos primitus ignota, pretiosa vigeant, postmodum jam nota vilescerent. Ut enim vulgare testatur proverbium: "Familiaris rei communicatio, contemptus [0445C] mater existit." Aristotelicaeque auctoritatis tuba proclamat, quod: "Ille majestatem minuit secretorum, qui indignis secreta divulgat". Sed ne in hac meae potestatis praerogativa, Deo videar quasi arrogans derogare, certissime summi magistri me humilem profiteor esse discipulam. Ego enim operans, operantis Dei non valeo expresse inhaerere vestigiis, sed a longe, quasi suspirans, operantem respicio. Ejus operatio simplex, mea multiplex; ejus opus sufficiens, meum deficiens; ejus opus mirabile, meum opus mutabile. Ille innascibilis, ego nata; ille faciens, ego facta; ille mei opifex operis, ego opus opificis; ille operatur ex nihilo, ego mendico opus ex aliquo; ille suo operatur nomine, ego operor illius sub nomine; [0445D] ille, rem solo nutu jubet existere, mea vero operatio nota est operationis divinae. Et ut, respectu potentiae divinae, meam potentiam impotentem esse cognoscas, meum effectum

scias esse defectum, meum vigorem, vilitatem esse perpendas. Auctoritatem consule theologicae facultatis, cujus fidelitati potius quam mearum rationum firmitati, dare debes assensum. Juxta enim ipsius fidele testimonium, homo mea actione nascitur, Dei auctoritate renascitur. Per me, a non esse vocatur ad esse; per ipsum, ad melius esse perducitur. Per me enim homo procreatur ad mortem, per ipsum recreatur [0446A] ad vitam. Sed ab hoc secundae nativitatis mysterio, meae professionis ministerium ablegatur; nec talis nativitas tali indiget obstetrice; sed potius, ego natura hujus nativitatis ignoro naturam, et ad haec intelligenda mei intellectus habet acumen, meae rationis confunditur lumen: intelligentia vero intellecta mutatur, insensibilibus sensus confunditur. Et cum in his omnibus naturalis ratio langueat, sola fidei firmitate, tantae rei veneramur arcanum. Nec mirum, si in his theologia suam mihi familiaritatem non exhibet, quoniam in plerisque non adversa sed diversa sentimus. Ego ratione fidem, illa fide comparat rationem; ego scio, ut credam, illa credit ut sciat; ego consentio sciens, illa sentit consentiens; ego vix visibilia video, illa incomprehensibilia [0446B] comprehendit in speculo; ego vix minima metior intellectu, illa immensa ratione metitur; ego quasi bestialiter in terra deambulo, illa vero coeli militat in secreto. Et cum de praedictis tractare non sit mei officii, tamen ad haec sermonem evagari permisi, ut respectu superlativae Dei potentiae, meam potentiam diminutam esse non dubites. Sed quamvis meus effectus divinae potentiae comparatus deficiat, tamen humanae potentiae coaequatus praepollet. Et sic in quodam triclinio comparationis, tres potestatis gradus possumus invenire, ut, Dei potentia superlativa, naturae comparativa, hominis, positiva dicatur. Haec omnia sine omni scrutinio quaestionis, de me [0446C] tibi familiarem largiuntur notitiam. Et, ut familiarius loquar, ego sum natura, quae meae dignationis munere, te meae praesentiae compotem feci, meoque sum dignata beare consortio.

Quomodo Alanus loquatur naturae.

Cum per haec verba, mihi natura suam faciem develaret, suaque admonitione quasi clave praeambula, cognitionis suae mihi januam reseraret, a meae mentis confinio stuporis evaporat nubecula, et per hanc admonitionem velut quodam potionis remedio, omnes phantasiae reliquias quasi nauseans, stomachus mentis evomuit. A meae mentis igitur peregrinatione ad me reversus, ex

integro, ad naturae devolutus vestigia, salutationis vice, pedes osculorum multiplici impressione signavi. Tum [0446D] me explicans erigendo, cum reverenti capitis humiliatione velut majestati divinae, ei voce viva salutis obtuli libamentum. Consequenter vero ad excusationis auxilium confugiens, precibus humilitatis melle conditis, ejus benevolentiam exorabam (ne vel meae tenuitatis assignaretur errori, vel indignationis supercilio deputaret, vel ingratitude venenis adscriberet, quod ejus adventui nullam hilaritatis festivitatem persolveram, sed potius ejus apparentia velut monstruosi phantasmatis anomala apparitione percussus, adulterina exstasis morte fueram soporatus), [0447A] dicens non esse mirandum, si in tantae dignitatis praesentia, meae umbra mortalitatis expalluit, si in tantae majestatis meridie, meae discretionis radiolus in vesperem exorbitationis evanuit; si in tantae felicitatis apparentia, mea parvitas erubuit, cum humanae fragilitatis ignorantiae tenebrosa caligo, admirationis impotens hebetudo, frequensque stuporis concussio, quodam germanitatis foedere socientur, ut ex horum sociabili contubernio, humanae naturae fragilitas sit quasi discipulus a disciplinante convictus suorum mores informante, qui in novorum primitiis, in magnorum stipendiis, etiam ignorantia tenebrari, et stupore percuti, et admiratione saepe solet vulnerari. Dum haec excusatione via reginae aditum mihi pararet favorabilem, [0447B] ejusque gratiam favorabilius mereretur, insuper majora audiendi mihi compararet fiduciam, cujusdam meae dubitationis ambiguum, quod nimiae inquietationis impulsu meae mentis conturbabat hospitium, ejus exponens examini, in haec verba quaestionis exivi:

Verba Alani ad naturam.

O Dei proles, genitrixque rerum,
Vinculum mundi, stabilisque nexus,
Gemma terrenis, speculum caducis,
Lucifer orbis.

Pax, amor, virtus, regimen, potestas,
Ordo, lex, finis, via, dux, origo,
Vita, lux, splendor, species, figura
[0447C] Regula mundi.

Quae tuis mundum moderas habenis,
Cuncta concordi stabilita nodo
Nectis et pacis glutino maritas
Coelica terris.

Quae noys plures recondens ideas
Singulas rerum species monetans,
Res togas formis, chlamidemque formae
Pollice formas.

Cui favet coelum, famulatur aer,
Quam colit Tellus, veneratur unda,
Cui velut mundi dominae, tributum
Singula solvunt.

Quae diem nocti vicibus catenans
Cereum solis tribuis diei,
[0447D] Lucido lunae speculo soporans
Nubila noctis.

Quae polum stellis variis inauras,
Aetheris nostri solium serenans
Siderum gemmis, varioque coelum
Milite complens.

Quae novis coeli faciem figuris

Protheans mutas aridumque vulgus
Aeris nostri regione donans,
 Legeque stringis.
Cujus ad nutum juvenescit orbis,
Silva crispatur folii capillo,
Et tua florum tunicata veste,
 [0448A] Terra superbit.
Quae minas ponti sepelis, et auges,
Syncopans cursum pelagi furori
Ne soli tractum tumulare possit
 Aequoris aestus.

Alani prima quaestio

Tu viae causam resera petenti,
Cur petis terras, peregrina coelis?
Cur tuae nostris deitatis offers
 Munera terris?

Quaestio secunda.

Ora cur fletus pluvia rigantur?
Quid tui vultus lacrymae prophetant?
Fletus interni satis est doloris
 Lingua fidelis.

[0448B]

Ratio naturae.

Praefata igitur virgo hujus quaestionis solutionem in vestibulo excubare demonstrans, ait: An ignoras, quod terreni orbis exorbitatio, quod mundani ordinis inordinatio, quod mundialis curiae incuria, quod juris injuria, ab internis penetralibus coelestis arcani, in vulgaria terrenorum lupanaria me declinare coegit? Si in affectuoso mentis affectu colligere, et in pectoris armario thesaurizare velles quod dicerem, tuae dubitationis labyrinthum evolverem. Ad haec, ergo sub castigato vocis moderamine, responsionis reddidi talionem: Nihil, inquam, o regina coelestis, affectuosiori desiderio, quam hujus quaestionis enodationem esurio. [0448C]

Solutio primae quaestionis.

Tunc illa: Cum omnia lege suae originis meis legibus teneantur obnoxia, mihi que debeant jus statuti vectigalis persolvere, fere omnia tributarii juris exhibitione legitima, meis edictis regulariter obsequuntur; sed ab hujus universitatis regula, solus homo anomala exceptione excluditur, qui pudoris trabea denudatus, impudicitiaeque meretricali prostibulo prostitutus, in suae dominae majestatem, litis audet excitare tumultum, imo etiam in matrem intestini belli rabiem inflammare. Caetera quibus meae gratiae humiliora munera commodavi, per suarum professionum conditionem subjectione voluntaria meorum decretorum sanctionibus alligantur; homo vero qui fere totum divitiarum mearum [0448D] exhaustit aerarium, naturae naturalia denaturare pertentans, in me scelestae Veneris armat injuriam. Attende, quomodo fere quaelibet juxta mei promulgationem

edicti, prout ratio nativae conditionis expostulat, mei juris statuta persolvant. Firmamentum quotidiana circuitione circumagens universa, juxta meae disciplinae doctrinam, non nugatoria volutionis identitate, unde procedit, regreditur, et quo vadit progreditur. Stellae ad ipsius firmamenti fulgurantes honorem, ipsum suis ornatibus vestiendo, breves sui itineris dietas explentes, varia gyratione ejusdem spatia metienda, meae militant majestati. Planetae, prout a me dispositionis [0449A] meae exivit edictum, firmamenti impetum refrenantes, ad ortum nisu contrario, peregrinant, postque ad suam occasus regionem repatriant. Aer meis disciplinatus doctrinis, nunc aura benevola gratulatur, nunc nubium fletibus quasi compatiens lacrymatur; nunc corrixationibus ventorum irascitur; nunc coruscationibus illuminatur; nunc tonitruum minaci mugitu concutitur; nunc clibano caloris decoquitur; nunc austeritate frigoris asperatur. Aves variis sigillata naturis, meae directionis regimine, sub alarum remigio fluctus aeris transfretantes, praecordialiter meis inhiant disciplinis; meae meditationis interventu aequor terrae firmis amicitiae nexibus glutinatum, conjuratae fidei sacramentum sorori violare non audens, ultra diffinitae [0449B] evagationis terminum, in terrae domicilia evagari formidat. Ad meae tantum voluntatis arbitrium, nunc tempestatis stomachatur in iram, nunc in tranquillitatis pacem revertitur, nunc elatum tumoris superbia, in montis evadit imaginem: nunc in aequatam lineatur planitiem. Pisces meae provisionis voto astricti, reformidant regularum mearum canonibus derogare. Meae etiam edictionis imperio, quodam nuptiali complexu, terris pluviae maritantur; quae prolis laborantes ad fabricam, indefessa parturitione, varias rerum species parentare non desinunt. Terrestria animalia sub meae districtiois examine, diversas suorum obsequiorum meo imperio profitentur militias. Terra enim nunc brumali albescit [0449C] canitie, nunc florum crinitur caesaria. Silva, nunc frondium crinibus capillatur, nunc acuta hiemis novacula decalvatur. Hiems semina sepulta gremio terrae matris inviscerat, ver inclusa excarcerat, aestas decoquit messes, autumnus suas exhibet ubertates. Et quid per singula meae narrationis curriculum evagari permitto? solus homo meae moderationis citharam aspernatur; et sub delirantis Orphei lyra delirat: humanum namque genus a sua generositate degenerans, in conjunctione generum barbarizans, venereas regulas immutando, nimis irregulari utitur metaplasmo: sicque homo a venere tiresiatus anomala, directam praedicationem in contrapositionem [0449D] inordinate convertit. A Veneris igitur orthographia homo deviando recedens, sophista falsigraphus invenitur. Consequenter etiam Dioneae artis analogiam devitans, in anastrophem vitiosam degenerat; dumque in tali quaestione me destruit, et in sua phraenesi, mihi themesim machinatur. Poenitet me tot venustatum praerogativis hominum plerumque privilegiasse naturas, qui decoris decus abusione dedecorant: qui formae formositatem venerea deformitate deformant, qui pulchritudinis colorem, fusco adulterini cupidinis colore decolorant: qui Florae florem in vitia efflorando [0450A] deflorant. Cur decore deifico vultum decoravi Tyndaridis, quae pulchritudinis usum in meretricationis abusum abire coegit, dum regalis tori foedus deserens, foede se Paridi foederavit? Pasiphae etiam hyperbolicae Veneris furiis agitata, sub facie bovis sophisticum cum bruto bestiales nuptias celebrans, paralogismo sibi turpiori concludens, stupendo bovis conclusit sophismate. Mirrha etiam cupidinis aculeis stimulata in patris dulcore, a filiae amore degenerans, cum patre matris exemplavit officium. Medea vero proprio filio novercata, ut inglorium Veneris opus quaereret, gloriosum Veneris destruxit opusculum. Narcissus etiam sui umbra alterum mentita Narcissum, umbratiliter occupatus, seipsum credens esse alterum [0450B] se, de se sibi amoris incurrit periculum. Multi etiam alii juvenes mei gratia pulchritudinis honore vestiti, debriato amore pecuniae, suos Veneris malleos in incudum transtulerunt officia. Talis monstruosorum hominum multitudo, totius orbis amplitudine degrassatur, quorum fascinante contagio, castitas venenatur. Eorum siquidem hominum qui Veneris profitentur grammaticam, alii solummodo masculinum, alii feminum, alii commune, sive promiscuum genus familiariter amplexantur: quidam vero quasi heteroclitici genere, per hiemem in feminino, per aestatem in masculino genere irregulariter declinantur. Sunt qui in Veneris logica disputantes, in conclusionibus suis, subjectionis, praedicationisque legem relatione mutua sortiuntur. Sunt, [0450C] qui vicem gerentes supposito,

praedicari non norunt. Sunt, qui solummodo praedicantes, subjecti subjectionem legitimam non attendunt. Alii autem Diones regiam ingredi dedignantes, sub ejusdem vestibulo ludum lacrymabilem comitantur. Contra hos omnes conqueruntur jura, leges armantur, cum ultore gladio suas affectant injurias vindicari. Ne igitur mireris, si in has verborum profanas exeo novitates, cum profani homines profanius audeant debacchari. Talia enim indignanter eructo, ut pudici homines pudoris characterem reveantur; impudici vero ab impudentiae lupanaribus arceantur. Mali enim cognitio, expediens est cautela, quae culpabili nota inverecundiae cauteriatos puniat; et ab [0450D] ejusmodi immunes praemiet. Jam meae solutionis lima tuae quaestionis scrupulum eliminavit.

Solutio secundae quaestionis Alani.

Ideo enim a supernis coelestis regiae secretariis egrediens, ad hujus caducae terrenitatis occasum deveni, ut de execrabilibus hominum excessibus, tecum quasi cum familiari et secretario meo, querimoniale lamentum exponerem, tecumque decernerem, tali criminum oppositioni, qualis poenae debeat dari responsio: ut praedictorum facinorum morsibus coaequata poenae talionem remordeat. [0451A] Tunc ego: O rerum omnium mediatrix, nisi vererer mearum quaestionum copia tuae benevolentiae fastidium provocare, alterius meae dubitationis tenebras luci tuae distinctionis exponerem. Tunc illa: Imo, omnes tuas quaestiones non solum adolescentes, verum etiam vetustatis rubigine antiquas, audientiae meae communices, ut nostrarum solutionum firmitate, tuarum dubitationum tranquilletur impulsus.

Tertia quaestio Alani.

Tunc ego: Miror cur poetarum commenta pertractans, solummodo in humani generis pestes, praedictarum invectionum armas aculeos, cum et eodem exorbitationis pede, deos claudicasse legamus? [0451B] Jupiter enim adolescentem Ganymedem transferens ad superna, relativam Venerem transtulit in translatum; et quem in mensa per diem propinandi sibi statuit praepositum, in toro per noctem sibi fecit suppositum. Bacchus etiam et Apollo, paternae cohaeredes lasciviae, non divinae virtutis imperio, sed superstitiosae Veneris praestigio, verterunt in feminas, pueros mentiendo.

Responsio naturae.

Tunc illa authenticae serenitatis vultum tumultuose figurans, ait: An interrogationem, quae dubitationis facie indigna est, usurpando, quaestionis vestis imagine? an umbratilibus poetarum figmentis quae artis poeticae depinxit industria, fidem adhibere conaris? Nonne ea quae in puerilibus [0451C] cunis poeticae disciplinae discutiuntur, altiori distinctionis lima, senior philosophiae tractatus eliminat? An ignoras, quomodo poetae sine omni palliationis remedio, auditoribus nudam falsitatem prostituunt, ut quadam mellita dulcedine velut incantatas audientium aures inebrient? Quomodo ipsam falsitatem quadam probabilitatis hypocrisi palliant, ut per exemplorum imagines, hominum animos morigationis incude sigillent? At, in superficiali litterae cortice falsum resonat lyra poetica, sed interius, auditoribus secretum intelligentiae altioris eloquitur, ut exteriore falsitatis abjecto putamine, dulciorem nucleum veritatis secreta intus lector inveniat. Poetae tamen aliquando historiales [0451D] eventus jocolationibus fabulosis quadam eleganti fictura confoederant, ut ex diversorum competenti conjunctura, ipsius narrationis elegantior pictura resultet. Sed tamen, cum a poetis deorum pluralitas somniatur, vel ipsi dii venereis ferulis manus subduxisse dicuntur, in his, falsitatis umbra lucescit, nec in hoc, poeta a suae proprietatis genere degener invenitur. Cum enim Epicuri jam soporentur somnia, Manichaei sanetur insania, Aristotelis arguantur argutiae, Arii fallantur fallaciae, unicam Dei unitatem ratio probat, mundus

eloquitur, fides credit, Scriptura testatur; in quo nullo nulla labes invenitur, quem nulla vitii pestis aggreditur, cum quo nullus tentationis motus congregitur. Hic est splendor nunquam deficiens, vita indefessa, [0452A] non moriens, fons semper scaturiens, seminale vitae seminarium sapiens, principale principium, initiale bonitatis initium. Quamvis ergo, ut poetae testati sunt plerique homines talibus Veneris terminis sint abusi ad litteram, narratio tamen illa vel deos esse, vel ipsos in Veneris gymnasiis latuisse, mentitur, et in nimiae falsitatis vesperascit occasum: ideo, ista nube taciturnitatis obdusi, alia vero in luce verae narrationis explicui. Ad haec ego: Jam meam quaestionem agnosco redolere nimiae ruditatis favillam, sed si alia quaedam paupercula quaestio dignitatis tuae audientiam comparare auderet, quidpiam quaerendo quaererem. Ad haec illa: Nonne jam pridem absque omni refrenationis obstaculo, liberas quaerendi habenas exposui? [0452B]

Quaestio quarta.

Tunc ego miror, cur quaedam tuae tunicae portiones, quae texturae matrimonii deberent esse confines, in ea parte suae conjunctionis patiantur divortia, in qua hominis imaginem picturae repraesentant insomnia?

Solutio quaestionis.

Tunc illa: Jam ex explicatis potes elicere, quid mysticum figuret scissurae figurata parenthesis: cum enim ut diximus, plerique homines in suam matrem vitiorum armentur injuriis, inde inter se et ipsam maximum chaos dissensionis firmantes, in me violentas manus violenter injiciunt, mea sibi particulatim vestimenta diripiunt, et quam reverentiae deberent honore vestire, me vestibis orphanatam [0452C] (quantum in ipsis est) cogunt meretricaliter lupari; hoc ergo in tegumento per hanc scissuram depingitur, quod in solius hominis vitiosis insultibus, mea pudoris ornamenta scissionis contumelias patiuntur. Tunc ego: Jam mearum dubitationum fluctus tuarum solutionum serenitate sedati, meae menti interpellandi largiuntur inducias. Si tuo complaceret affectui, affectuose affectarem cognoscere.

Quinta Alani quaestio.

Quae rationabilis ratio, quae indiscreta indiscretio, quae indirecta dilectio ita in homine dormire coegit rationis scintillam, ut homo lethaeo sensualitatis poculo debriatus, in tuis legibus apostata fieret; imo [0452D] etiam tuas leges illegitime debellaret?

Quaestionis solutio.

Cui illa: Si turpissimae pestis originem velis agnoscere, altius mentis accendas igniculum, appetentius intelligendi reperies appetitum: hebetudinem ingenii depellat subtilitas, cogitationum fluctus, attentionis compescat stabilitas. Ab altiori enim sumens initium, excellentiori quaesito meae volo narrationis seriem contexere. Nolo enim ut prius plana verborum planitie explanare proposita, vel profanis verborum novitatibus profanare profana; verum, pudenda aureis pudicorum verborum phaleris inaurare, variisque venustorum verborum coloribus investire. Consequens est enim, praedictorum vitiorum scorium [0453A] deauratis lectionibus purpurare, vitiosumque fetorem verborum imbalsamare mellifluo, ne si tanti sterquilini fetor in nimiae promulgationis aures evaderet, populum ad indignationis stomachum, et nauseantis vomitum invitaret. Sed tamen aliquando, ut superius libavimus, quia rebus, de quibus loquimur, cognatos oportet esse sermones, rerum informitati locutionis debet deformitas conformari. In sequenti vero tractatu, ne locutionis cathephaton lectorum offendat auditum, vel in ore virginali locum collocet turpitude, praedictis

vitiorum monstris euphoniae orationis volo pallium elargiri. Tunc ego: Jam mei intellectus esuries, ingenii flagrantis acies, mentis inflammatae flagrantia, attentionis stabilitas et constantia, ea [0453B] postulant quae promittis. Tunc illa: Cum Deus ab ideali praeconceptionis thalamo mundialis palatii fabricam voluit enotare, etiam mentale verbum quod ab aeterno de mundi constitutione conceperat, reali ejusdem existentia, velut materiali verbo depingere, tanquam mundi elegans architectus, tanquam aureae fabricae faber aurarius, velut stupendi artificii artifex artificiosus, velut admirandi operis opifex, non exterioris instrumenti laborante suffragio, non materiae praejacentis auxilio, non indigentiae stimulantis flagitio, sed solius arbitrariae voluntatis imperio, mundialis regiae admirabilem speciem fabricavit Deus, qui mundiali palatio varias rerum species ascribendo, quas discrepantium generum litigio disparatas, legitimi ordinis [0453C] congruentia temperavit, leges indidit, sanctionibus alligavit: sicque res generum oppositione contrarias, inter quas, locus ab oppositis locum posuerat, cujusdam reciprocae habitudinis relativis osculis foederando in amicitiae pacem, litem repugnantiae commutavit. Subtilibus igitur invisibilis juncturae catenis concordantibus universis, ad unitatem pluralitas, ad identitatem diversitas, ad consonantiam dissonantia, ad concordiam discordia, unione pacifica remeavit. Sed postquam universalis artifex universa suarum vultibus naturarum investivit, omniaque sibi invicem legitimis proportionum connubiis maritavit, volens ut nascendi, occidendique mutuae relationis circuitu per instabilitatem [0453D] stabilitas, per finem infinitas, per temporabilitatem aeternitas rebus occiduis donaretur, rerumque series seriata reciprocatione nascendi jugiter texeretur, statuit, ut expressae conformationis monetata sigillo, sub derivandae propagationis calle legitimo, ex similibus similia educerentur. Me igitur tanquam sui vicariam, rerum generibus sigillandis monetariam destinavit, ut ego in propriis incudibus rerum effigies commonetans, ab incudis forma conformatum deviare non sinerem, sed mei operante solertia, ab exemplaris vultu, nullarum naturarum dotibus defraudata exemplati facies nullatenus deviare. Imperantis igitur imperio ego obtemperans, [0454A] operando quasi varia rerum sigillans cognata ad exemplaris rei imaginem exempli exemplans effigiem, ex conformibus conformando conformia, singularum rerum reddidi vultus sigillatos. Ita tamen sub divinae potestatis imperio ministerium hujus operationis exercui, ut meae attentionis manum dextera supernae majestatis dirigeret, quia meae scripturae calamus exorbitatione subita deviare, nisi supremi dispositoris digito regeretur. Sed quia sine subadministratorii artificis artificio suffragante, tot rerum species expolire non poteram, mihi in aetherae regionis amoenante palatio placuit commorari, ubi ventorum rixa serenitatis pacem non perimit, ubi accidentalis nox nubium aetheris indefessum non sepelit, ubi nulla [0454B] tempestatis saevit injuria, ubi nulla debacchantis tonitru minatur insania, Venerem ineffabili scientia peritam, meaeque operationis subvicariam in mundiali suburbio collocavi, ut meae praeconceptionis sub arbitrio, hymenaei conjugis, filiique Cupidinis industria suffragante, in terrestrium animalium varia effigiatione desudans, fabriles malleos suis regulariter adaptans incudibus, humani generis seriem indefessa continuatione contexeret, Parcarumque manibus intercisorum injurias repararet. Dum in hoc narrationis contextu sermo de Cupidine nasceretur, praefatae narrationi, meorum verborum parentesi syncopatae, tenorem hujus quaestionis inserui.

Sexta quaestio Alani.

[0454C] Ha, ha, nisi injuria tuae locutionis syncopatae, mearumque quaestionum venatione timerem tuae benignitatis offensam incurrere, vellem Cupidinis naturam, de quo aliquantulam mentionem tua praelibavit oratio, pictura tuae descriptionis agnoscere. Quamvis enim plerique auctores sub integumentali involucro aenigmatum, ejus naturam depinxerint, tamen nulla certitudinis nobis reliquerunt vestigia: cujus in humano genere tanta per experientiam legitur potentialis auctoritas, ut nullus vel nobilitatis sigillo signatus, vel, sapientiae privilegiantis venustate vestitus, vel fortitudinis armatura munitus, vel pulchritudinis chlamide trabeatus, vel aliarum

gratiarum praeditus honoribus, se valeat a cupidinariae [0454D] dominationis generalitate excipere.

Quaestionis solutio.

Tunc illa, cum temperato capitis motu, verbisque increpationem spondentibus, ait: Credo te in Cupidinis castris stipendiariae militantem, et quadam interfamiliaritatis germanitate eidem esse connexum: inextricabilem etenim ejusdem labyrinthum affectanter investigare conaris, cum potius meae narrationi sententiarum locupletatae divitiis, mentis attentionem attentius adaptare deberes. Sed tamen antequam ad sequentia meae orationis evadat excursus, quia tuae humanitatis imbecillitati compator, ignorantiae tuae tenebras, pro meae possibilitatis [0455A] volo modestia extirpare. Insuper, tuarum quaestionum solutionibus ex voto promissionis astringor; idcirco sive certa descriptione describens, sive legitima diffinitione diffiniens, rem immonstrabilem demonstrabo, inextricabilem extricabo; quamvis ipsa nullis naturae obnoxialiter alligata complexionibus, intellectus indaginem non exspectans, nullius posset descriptionis signaculo designari. Ergo, circumscriptae rei haec detur descriptio, inexplicabilis naturae haec exeat explicatio; haec de ignoto habeatur notitia, haec de scibili comparetur scientia, styli tamen altitudine castigata:

Pax odio, fraudique fides, spes juncta timori,
Est amor, et mistus cum ratione furor.
Naufragium dulce, pondus leve, grata Charybdis,
[0455B] Incolumis languor, et satiata fames.
Esuries satiens, sitis ebria, falsa voluptas,
Tristities laeta, gaudia plena malis.
Dulce malum, mala dulcedo, sibi dulcor amarus,
Cujus odor sapidus, insipidusque sapor.
Tempestas grata, nox lucida, lux tenebrosa,
Mors vivens, moriens vita, suave malum.
Peccatum veniae, venialis culpa, jocosa,
Poena, pium facinus, imo, suave scelus.
Instabilis ludus, stabilis delusio, robur
Infirnum, firmum mobile, firma movens.
Inspiens ratio, demens prudentia, tristis
Prosperitas, risus flebilis, aegra quies.
Mulcebris infernus, tristis paradisus, amoenus
Carcer, hiems verna, ver hiemale, malum.
[0455C] Mentis atrox tinea, quam regis purpura sentit,
Sed nec mendici praeterit illa togam.
Nonne per antiphrasim, miracula multa Cupido
Efficiens, hominum protheat omne genus.
Dum furit iste furor, deponit Scylla furorem,
Et pius Aeneas incipit esse Nero.
Fulminat ense Paris, Tydeus mollescit amore,
Fit Nestor juvenis, fitque Melincta senex.
Thersites Paridem forma mendicat, Adonim
Davus, et in Davum totus Adonis abit.
Dives eget Crassus, Codrus et abundat egendo,
Carmina dat Bavius, musa Maronis hebet.
Ennius eloquitur, Marcusque silet; fit Ulysses

Insipiens, Ajax desipiendo sapit.
 [0455D] Qui prius auctorum solvendo sophismata vicit,
 Vincitur hoc monstro, caetera monstra domans.
 Quaelibet in facinus mulier decurrit, et ultro,
 Ejus si mentem morbidet iste furor,
 Nata patrem, fratremque soror, vel sponsa maritum
 Fraude necat, fati praeveniando manum.
 Sicque per ascensum male syncopat illa mariti
 Corpus, furtivo dum metit ense caput.
 Cogitur ipsa parens nomen nescire parentis,
 In partuque dolos, dum parit ipsa parens.
 Filius in matre stupet invenisse novercam,
 Inque fide fraudes, in pietate dolos.
 Sic in Medea pariter duo nomina pugnant,
 Dum simul esse parens, atque noverca cupit.
 Nesciit esse soror, vel se servare sororem,
 [0456A] Dum nimium Cauno Byblis amica fuit.
 Sic quoque Myrrha suo nimium subjecta parenti,
 In genitore parens, in patre mater erat.
 Sed quid plura docebo, Cupidinis ire sub hasta
 Cogitur omnis amans, juraque solvit ei.
 Militat in cunctis, ullum vix excipit hujus
 Regula, cuncta ferit fulmen et ira sui.
 In quem non poterit probitas, prudentia, formae
 Gratia, fluxus opum, nobilitatis apex.
 Furta, doli, metus, ira, furor, fraus, impetus, error,
 Tristities, hujus hospita regna tenent.
 Hic ratio, rationis egere, modoque carere
 Est modus, estque fides non habuisse fidem.
 Dulcia proponens assumit amara, venenum
 Infert, concludens optima fine malo.
 [0456B] Allicit illiciens, ridens deridet, inungens
 Pungit, et afficiens inficit, odit amans.
 Ipse tamen poteris ipsum frenare dolorem,
 Si fugias, potior potio nulla datur.
 Si vitare velis Venerem, loca, tempora vita,
 Nam locus et tempus, pabula donat ei.
 Si tu persequeris, sequitur; fugiendo fugatur;
 Si cedis, cedit; si fugis, illa fugit.

Jam ex hoc meae doctrinae artificio, cupidinariae artis elucescit theorica, per librum vero experientiae, tibi practicam poteris comparare. Nec mirandum, si in praefata Cupidinis depictione notulas reprehensionis intersero, quamvis ipse mihi quadam germanae consanguinitatis fibula connectatur; [0456C] non enim vel detractoriae malignitatis caliginosa rubigo, vel incandentis odii fervor foras egrediens, vel invidiae tyrannus extra desaeviens, ad has invectivas accusationis me impulit, sed ne veritatis per se loquentis evidentiam videor silentio strangulare. Non enim originalem Cupidinis naturam in honestate, redarguo, si circumscribatur frenis modestiae, si habenis temperantiae castigetur; si non germen excursionis limites deputatos evadat, vel in nimium tumorem ejus calor ebulliat, sed si ejus scintilla in flammam evaserit vel ipsius fonticulus in

torrentem excreverit, excrementi luxuries amputationis falcem expostulat, exuberationis tumor solatium medicamenti desiderat. Quoniam omnis excessus, temperatae mediocritatis incessum disturbat, [0456D] et abundantiae morbidae inflatio quasi in quaedam apostemata vitiorum exuberat. Praevia igitur theatralis oratio joculariis evagata lasciviis, tuae puerilitati pro ferculo propinatur; nunc stylus paululum maturior ad praefinitae narrationis propositum revertatur. Ut supra praelibando docui, terrestrium animalium materiandae propagini Venerem destinavi, ut varias materias in rebus materiandis excudendo substerneret, ego vero in naturarum purificatione multiplici, ut operibus manum supremae expolitionis apponerem, et ut instrumentorum fidelitas pravae operationis fermentum excluderet, ei duos legitimos malleos efformavi, quibus et Parcarum caveret insidias, resque multimodas essentiae praesentaret. Incudum etiam nobiles [0457A] officinas ejusdem artificio deputavi, praecipiens ut his eosdem malleos adaptando, rerum effigiationi fideliter indulgeret, ne ab incudibus malleos aliqua exorbitatione peregrinare permetteret. Ad officium etiam scripturae, calamum praepotentem eidem fueram elargita, ut in competentibus schedulis ejusdem calami scripturam poscentibus, quarum meae largitionis beneficio fuerat composita, juxta meae orthographiae normulam, rerum genera figuraret, ne a propriae descriptionis semita in falsigraphiae devio eundem divagari sustineret. Sed cum ipse genialis concubitus ordinatis complexionibus res diversorum sexuum opponi dissimiles ad exsequendam rerum propaginem, connectere teneretur, ut in suis connexionibus artis grammaticae constructiones [0457B] canonicas observaret, suique artificis nobilitas nullius artis ignorantia suae ferret gloriae detrimentum, curialibus praeceptis sub magistrali disciplina, eam videlicet disciplinam instruendam docui, quae artis grammaticae regulas in suarum constructionum unionibus artificiosis admitteret; alias vero extra ordinarias nullius figurae excusatione redemptas excluderet. Cum enim attestante grammatica, duo genera specialiter, masculinum et femininum, ratio naturae cognoverit, quamvis dum quidam homines depauperati signaculo, juxta meam opinionem, possent neutri generis designatione censerit, tamen Cypridi sub intimis admonitionibus minarum tonitru ingessi, ut in suis conjunctionibus ratione exigentiae, naturalem constructionem solummodo [0457C] masculini femininique generis celebraret. Cum enim masculinum genus suum femininum exigentia habitudinis genialis adsciscat, si eorundem generum constructio anomale celebretur, ut res ejusdem sexus sibi invicem construantur, illa quidem constructio nec evocationis remedio, vel conceptionis suffragio, apud me veniam poterit promereri. Si enim genus masculinum genus consimile quadam irrationabilis rationis deposcat injuria, nulla figurae honestate illa constructionis junctura vitium poterit excusare, sed inexcusabilis soloecismi monstruositate turpabitur. Praeterea, Cypridi mea indixit praeceptio, ut ipsa in suis constructionibus, suppositiones appositionesque [0457D] ordinarias observando, rem feminini sexus caractere praesignitam, suppositionis destinaret officio; rem vero specificatam masculini generis, sede collocaret appositi, ut nec appositum in vicem suppositi valeat declinare, nec suppositum possit in regionem appositi transmigrare; etiam cum utrumque regatur ab altero, appositum sub adjectiva proprietate, suppositum subjectivae proprietatis proprium retineret, exigentiae legibus invitatum. Praeterea, adjunxi, ne Dyonea conjunctio in transitivae constructionis habitum uniformem, vel reciprocationis curriculum, vel retransitionis anfractum reciperet, solius transitionis recta directione contenta, vel alicujus etiam disgressantis naturae nimia intercisione sufferret, ut genus activum in [0458A] passivum valeat usurpativa assumptione, vel idem in activum suae proprietatis dispositione redire, vel sub passivi litteratura activi retinendo naturam, sibi legem termini deponentis assumere: Nec mirandum, si pleraeque maximae, titulo grammaticae facultatis adscriptae, a venereae artis domicilio patiantur repulsam, cum ipsa eas quae suae praeceptionis regulis obsequuntur, in sinum suae familiaritatis admittat; eas vero quae eloquentissimae contradictionis insultibus ejus leges expugnare conantur, aeterni anathematis exclusionem suspendat, cum philosophicae assertionis auctoritas maximarum plerasque diversis facultatibus fateatur esse communes; quasdam vero ultra suarum disciplinarum domicilia, nullam habere licentiam excursandi. [0458B] Sed quia tantas Parcarum argutas oppositiones

Venerem novi agonistae disputationis ingressuram conflictum, alicujus tergiversatione fallaciae Venus ab Atropos coarctantes conclusionis subtimeret argutias, ipsam disciplinam docendo juxta quae dissertivae disciplinae praecepta suarum argutionum formas excederet. Et quomodo in adversarii argutionibus fraudulentis, fallaciae latibulum inveniret, ut disputationis agoniam contra adversariae partis insidias posset securius celebrare, et per instantiam similia oppositionum argumenta refellere. Injunxi etiam ut syllogistica ejus complexio duorum terminorum contenta compendio, nullis Aristotelicis figuris obnoxia, trium propositionum ordinatione congrua texeretur, in tantum, ut in singulis propositionibus, [0458C] major extremitas praedicationis fungeretur officio, minor vero subjiciendi legibus teneretur. In prima vero propositione nullo verae inhaerentiae modo, sed sola ratione contractus intrinseci, subjecto inhaereat praedicatum; in assumptione vero relativorum oculorum, reciprocis impressionibus, expressius minori major annectatur extremitas. Sed in conclusione expressissimae inhaerentiae, vinculo veriori subjecti praedicatque carnalis celebretur connexio. Hoc etiam mei fuit consilii, ut nullius conversionis retrogradatione pestifera, venereae complexionis termini analogicae praedicationis jura servantes, suarum vices sedium alternarent. Et ne consequentis fallacia, ex similibus conformatione [0458D] progenita, posset industriam Veneris impedire, terminos specialibus specificavi signaculis, ut familiari liberae agnitionis intuitu, audenter agnosceret quos terminos subjectionis gradus inferior, quos vero praedicationis apex superior ex suae habitudinis jure deposceret, ne si complexio terminorum inconsequens proportionatam habitudinem non teneret in commune, nugationis uniformis deformitas nasceretur. Sicut autem quasdam grammaticae dialecticaeque observantias inimicantissimae hospitalitatis incursu volui a Veneris anathematizare gymnasiis; sic metonymicas rhetorum propositiones, quas in suae amplitudinis gremio rhetorica mater amplectens, multis suas rationes conflavit honoribus, Cypridis artificii interdixi, ne si nimis durae translationis [0459A] excursu a suo reclamante subjecto, praemium alienet in aliud, in facinus facetia, in rusticitatem urbanitas, tropus in vitium, in decolorationem color nimis convertatur. His apparatus nobilitatisque praesignibus Veneris, terrestris incolatus transivit in patriam. Quae cum suffraganeis instrumentis ad humanae geneseos seriem contexendam, desudando laborans, Parcarumque manibus interfecta subtili resarciens acu, subtilius haec renodat. Sicque stipendiariae administrationis jura, officiosissima curiositate persolvit. Sed quoniam ex maternae satietatis identitate fastiditus animus indignatur, quotidianique laboris ingruentia exsequendi propositum appetitus exstinguitur. Unitas operis toties repetita Cytheream [0459B] infestat fastidiis, continuataeque laborationis effectus, laborandi excludit affectum. Illa igitur magis appetens otii effeminari sterilibus, quam fructuosis exerceri laboribus, ferialis operationis exercitatione, negotiali praeposita, nimiae otiositatis desiderii coepit infantiliter juvenisci. Et quoniam apud quem desidia torpor castrametatur, ab eo omnis virtutis militia relegatur, otiique sterilitas, pravae sobolis, solet fecunditatem efficere. Potus etiam inundans diluvium, in nimias despumat libidines, cibique effrenis ingurgitatio consimiles nauseas superfluitatis eructat. Venus his furiis aculeata lethalibus, in suum conjugem hymenaeum, tori castitatem peste adulterationis incestans, cum Antigamo coepit concubinarie fornicari, suique adulteri suggestionibus [0459C] irretita lethiferis, liberale opus in mechanicum, regulare in anomalum, civile in rusticum inciviliter immutat, meumque inficiata praeceptum, malleos ab incudis exhaeredans consortio, adulterinis damnat incudibus. Ipsae etiam incudes nativae, suorum malleorum deplorantes absentiam, eosdem lacrymabiliter videntur deposcere. Et, quae gladio Atropos universa demetenti solebat clypeum defensionis opponere, jam eidem stabilitate conciliationis mutuo foedere ligatur, fatigue falcem in messem humani generis nimium excursare permittens, damnum nulla novi seminis pensat origine; sed potius se grammaticis constructionibus destruens, dialecticis conversionibus [0459D] invertens, rhetoricis

coloribus decoloratis suam artem in figuram, figuramque in vitium transfert: dumque fornicariis excessibus cum adultero perpetuat concubinatus illecebras, ab eodem suscipiens, pro filio, spurio comptitur. Qui dum nullius delectationis amoenitate gaudet, nullius jocosae

jucunditatis vult meridiari deliciis, ut quasi per antiphrasim, jocus a jocassitate dicatur, ei nomen usus impressit. Duo igitur Dionae dati sunt filii, discrepantia generis disparati, nascendi lege dissimiles, mox titulis discrepantes, artificio deformes. Hymenaeus namque uterinae fraternitatis in affinis confinio quem excellentioris dignitatis extollit prosapia, ex Venere sibi Cupidinem propagat in filium; Antigamus vero scurrilis vel ignobilitatis genere derivatus, [0460A] adulterando, adulterinum filium jocosum sibi joculariter parentat. Illius nativitatem, matrimonii excusat solemnitatis; hujus propaginem divulgati concubinitus accusat vulgaritas. In illo, paternae civilitatis elucescit urbanitas; in hoc, paternae inurbanitatis tenebrescit rusticitas. Iste inargentatos nitoribus argenteos fontes inhabitat; hic loca perenni ariditate damnata indefesse concelebrat. Iste in grata planitie fixit tentoria; huic vallium complacent nemorosa. Iste in tabernaculis indeficienter pernoctat, hic sub dio dies noctesque continuat. Iste aureis venabulis vulnerat quem venatur; hic, quem ferit, ferreis jaculis lanceat. Iste suos hospites debriat nectare subamaro, hic suos absynthii potu perimit acetoso. Jam mea oratio chartulae tuae [0460B] mentis inscripsit, qualiter otii damnosa perniciēs Venerem educavit emphaticam, qualiter diluviosi potus inundatio venenosum patrat incendium; qualiter ex cibi ingurgitatione ducens originem, plerosque luxuria elephantina lepra percussit. Ecce, super hominibus acuta Veneris febre languentibus, aerumnosae lamentationis carmen cecini querulosum; nunc similiter aliis quos aliorum vitiorum morbida turba conturbat, sub cantu elegiaco querimoniosae orationis citharam temperemus. Multi enim dum Charybdis ingluviosa hiatus voraginosos subterfugiendo devitant, in Scyllae malignantis abyssu inopinata periclitatione naufragantur. Plerique etiam dum impetuosus torrentis occursus tumidos evadunt, [0460C] stagni limositate viscantur. Alii dum dependentis montis praecipitia, cautela consulente declinant, in coaequata planitie praecipitatione spontanea colliduntur. Ea igitur quae disseram, tuae menti clavo memoriae tenacis affigas, animique vigilantia somnum torporis excutias, ut mecum maternis excitatus visceribus, periclitantium hominum naufragiis compatiendo condoleas, et praeambulae admonitionis clypeo loratus, monstruoso exercitui vitiorum occurras, et si quae prava semina in horto tuae mentis audeant pullulare, falce matura sectionis exstirpes. Tunc ego: Jam pridem mea mens exhilarata tuae disciplinationis compendio, tuis correctionibus libentissimam aurem inclinat. Tunc illa:

[0460D] Heu, quam praecipiti passu ruinam

Virtus sub vitio victa laborat?

Virtutis species exsultat omnis,

Laxantur vitio frena furoris,

Languet justitiae Lucifer, hujus

Vix umbrae remanet umbra superstes

Exstinctumque sui sidus honoris

Deflet, lucis egens, noctis abundans

Dum fulgur scelerum fulminat orbem,

Nox fraudis fidei nubilat austrum:

Virtutumque tamen sidera nulla

Istius redimunt noctis abyssum,

Incumbit fidei vespera mundo

Nocturnumque chaos fraudis abundat.

Languet fraude fides, fraus quoque fraudem

[0461A] Fallit fraude, dolo sic dolus instat,

Mores moris egent moribus orbi,

Leges lege carent, jusque tenoris

Perdunt jura sui; jam sine jure

Fit jus omne, viget lex sine lege.

Mundus degenerat, aurea mundi
Jam jam degenerant saecula, mundum
Ferri pauperies vestit, eundem
Olim nobilitas vestiit auri,
Jam jam hypocrisis pallia quaerunt
Fraudes, et scelerum fetor odorus
Ut pravo chlamidem donet odori
Virtutum sibimet balsama quaerit.
Sic urtica rosis, alga hyacinthis,
Argento scoria, murice fucus
[0461B] Formae pauperiem palliat, ut sic
Interdum redimant crimina vultus.
Sed crimen phaleras exuit omnes,
Nec se justitiae luce colorat:
Nam sese vitium glossat aperte,
Fit fraus ipsa sui lingua furoris,
Quid tuti superest, cum dolus armat
Ipsas in propria viscera matres?
Cum fraternus amor fraude laborat,
Mentiturque manus dextra sorori?
Censetur reprobum jus probitatis,
Observare probos, et pietatis
Lex, est improbitas, esse pudicum
Jam cunctis pudor est.
Absque pudor[0461C]
Humanos hominis exuit usus
Non humanus homo.
Degener ergo
Bruti degeneres induit actus,
Et sic exhominans exhominandus.

Septima quaestio Alani.

Ad haec ergo: Quoniam in aere generalitatis hujus intellectus oberrat excursor, intelligere vero specialitas amicitur, vellem, quod vitia quae in quodam generalitatis implicas glomicello, speciosissimarum specierum interstitiis discoloribus explicares.

Responsio Naturae.

Quoniam tuae postulationis rationem emeritam indecens est adimpletionis merito defraudari, tibi [0461D] singula vitia aequum est sigillatim notulis singularibus adnotari. Quia ergo jam dictum est, quomodo totus orbis impurae Veneris fere generali periclitatur incendio, nunc restat dicendum qualiter idem generalissimo gulositatis naufragatur diluvio. Quoniam gulositas est quasi quoddam Venereae executionis prooemium, et quasi quoddam antecedens ad venereum consequens. Nota ergo quasdam filias idololatriae veteris medullitus extirpatae, in praesenti instanti suae matris imperium reparare conari, et eam quibusdam praesagiosis carminibus redivivam a mortuis excitare; [0462A] quae meretricali officio, vultu phantasticae dilectionis faciem dealbantes, amasios alliciendo, fraudulenter illiciunt: quae sub tristi laetitia, sub amica saevitia, sub hostili amicitia, tanquam Syrenes usque ad exitium dulces, delectationis melodiam facie tenus

praeferentes, suos amatores ad idololatriae perducunt naufragium: harum una, ut ficto loquar vocabulo, congruentia proprietatis, bacchilatria poterit nuncupari.

De superfluo potu.

Bacchilatria haec suum amasium rationis privans igniculo, eundem tenebris brutae sensualitatis exponit, suum etiam, more meretricio, in tantum debriat amatorem, ut idem Bacchum nimis emphatice affectare cogatur, in tantum ut potator [0462B] Baccho nimiae delectationis vinculo alligatus, eidem divinae majestatis cultum exhibere credatur: Adeo ut homo bacchilatra, Bacchum plerumque locali interstitio a se sejungi non ferens, in alienis vasculorum capsulis suum deum diu perendinare non patiat, sed ut sibi ejusdem dei familiariter assistat divinitas, illum dolio sui ventris includat. Sed quia plerumque stomachi capsula tanti hospitis divinitatem diu sustinere non potest, idem deus aut per orientalis portae polum arcticum, aut per occiduae regionis antarcticum turpiter evaporat. Multoties etiam Bacchi cultor in scyphis materiae honore pollentibus Baccho architectatur hospitium, ut ejusdem divinitas divinius in aureo [0462C] vase praefulgeat. Unde idem aethereis nitoribus claritate concertans, et smaragdinis coloribus viriditate contendens, ac plerosque sapes sui saporis majestate praecellens, potationum filios suarum proprietatum dignitatibus irritat sophisticis, ut ipsa Bacchum tanquam ineffabilis divinitatis arcanum ineffabili amore concelebrent. Qui etiam his animati, ne divinitatis illius aliquid remaneat inexhaustum, usque ad faeces Bacchum deglutiunt, sicque suum deum in tartaream abyssum ventris cogunt inhoneste descendere, et dum sic a speciali ad generalissimum genus potationis deveniunt, superlativum gradum ebrietatis ascendunt. Haec pestis non solum plebeae vulgaritatis inimicatur hominibus, verum [0462D] etiam praelatorum superciliosas sibi facit inclinare cervices, quibus Bacchi gratiae non sufficiunt, quas in eum gratia naturae diffudit, verum etiam arundineam usurpantes attractionem; nunc Bacchum et rosarum connubio gloriantem, nunc floris alterius fragrantiam respirantem, nunc hyssopi consortio sibi quoddam privilegium arrogantem; nunc aliarum rerum dotibus locupletatum extrinsecus, impetuosa gulae Charybdi deglutiunt, in tantum, ut sine mari naufragium, sine tristitia fletum, sine infirmitate lethargium, sine sopore somnum ebrietatis incurrant. [0463A] Qui dum ebrietatis energia percussi, operam psalmodiis impendunt, versus nimia intercalatione rumpentes crapulae boream importunum interserunt.

De superfluitate ciborum.

Nec solum praetaxata potus cupiditas, verum etiam, cibi plerosque canina inescat aviditas, quorum voluptates inordinatae, cogitationes inconcinnae, novos sibi cibi somniant apparatus. Qui dum exactori quotidianum escae debitum nimis abundanter exsolvunt, exactor superabundans suo cogitur reddere debitori. Isti, quidquid possident, in arca stomachi thesaurisant. Et quamvis illud commissum non rubigo corrosione dente demordeat, nec vel peculantis furis sophisma subripiat, [0463B] ipsum tamen decoquentis caloris latrocinio turpiori, turpius evanescit. Isti, bursam ad nummorum vomitum, arcam pecuniarum invitant ad nauseam, ut exactori stomacho possint accuratius adulari. Interius ventrem ciborum locupletant divitiis, exterius in nuda et pura positi paupertate. Haec pestilentia etiam non vulgari humilitate contenta, profundius progreditur ad praelatos, qui salmones et lucios, caeterosque pisces aequipollenti generositate praesignes, variis decoctionum cruciatos martyriis, baptizandi adulterantes officium, sacri piperis fonte baptizant, ut ex tali baptismate baptizati, multiformis saporis gratiam consequantur. In eadem mensa terrestre animal piperis inundatione submergitur, [0463C] piscis natat in pipere, avis ejusdem viscositate ligatur: dumque tot animalium genera uno ventris ergastulantur in carcere, aquatile animal secum terrestre, aeriumque genus in eodem sepulcro tumulari miratur. Quibus si detur licentia exeundi, egressuris vix portae sufficit amplitudo. Hae praefatae pestes pontem faciunt, per quem ad luxuriae

lupanaria pervenitur. Hae sunt introductiones per quas quis furandi artem ingreditur. Hae morbos pariunt, seminant paupertates. Hae sunt nutrices discordiae, sorores insaniae, intemperantiae matres, immunditiae venatrices. Per has, humanum genus modestiae limites excedit, temperantiae frena postponit, castitatis sigilla confringit, meae largitionis gratiam non attendit. Cum enim [0463D] mea largitas tot hominibus fercula procuret, tot fercula copiosa compluat, ipsi tamen gratiae ingrati, nimis illicite licitis abutentes, frena gulae laxantes, dum comedendi mensuras excedunt, lineas potationis in infinitum extendunt; qui palata salsorum seducentes acumine, ut saepe et multum bibant, saepius sitire coguntur.

De avaritia.

Est et alia idololatriae filia, quam (si nominis proprietates suam significationis germanitatem in voce retineat) convenienti vocabulo conveniens est [0464A] nummulatriam nuncupari. Haec est malitia, per quam in animis hominum deificatur pecunia, nummo divinae venerationis exhibetur auctoritas, per quam, ubi nummus loquitur, Tulliani eloquii tuba raucescit; ubi nummus commilitat, Hectoreae militiae fulgura conticescunt; ubi pugnat pecunia, virtus expugnatur Herculeae. Si quis enim armatur pecunia, tanquam loricis argenteis torrentis impetus Tulliani, fulgur incursus Hectorei, robur virtutis Herculeae, versipellis Ulyssea calliditas floccipenditur, in tantum enim habendi fames involvit, ut dialecticae muta sit subtilitas, rhetoricae languescat civilitas. Ubi nummorum perorat plenitas, jam Tullius sui monetam vendit eloquii, sui pudoris monilia in aurum commutat Lucretia; Penelope [0464B] suae vicennariae castitatis pudorem deponit in pretio; Hippolytus etiam si nummi preces audiat susurrantis, suae novercae non vult precibus novercari. Nam si in aure iudicis susurret pecunia, Orphei lyra, carmen Amphionis, musa Virgilii voce pecuniae suffocantur. Jam dives, divitiarum naufragus in profundo, hydropicae sitis incendiis sitit opes, et in medio ipsarum positus Tantalizat. Pauper etiam, quamvis materialem avaritiam realiter exercere non valeat, intus tamen archetypam retinet parcitatem. Proh dolor! metallorum onera largiuntur honores, ad metalli pondera ponderatos. Jam non Caesar, sed nummus est omnia, quia ab individualibus usque ad generalissimam, honores [0464C] singulos tanquam mediator percurrit. Nummus patriarcha noster est, episcopus et archiepiscopus inthronizat. Alios archidiaconalibus adaptat officiis; alios denique aliarum dignitatum et officiorum coaequat negotiis. Quid plura? nummus vincit, nummus mundum regit, nummus imperat universis. Quid prodest cum Ptolomaeo subterfugientis astronomiae fugas consequi subtilitatis curriculo; stellarum prophetias, spontaneos planetarum investigare errores; cum Euclide, geometricorum aenigmatum secreta scrutari; intellectu in profundum maris descendere; coeli altitudinem intelligibilibus mensuris attingere; cum Milesio, musicarum proportionum consonantes amicitias invenire; cum Pythagora pugnas numerorum virtute multiplicationis [0464D] inspicere; cum Tullio, orationem rhetoricis colorum stellare sideribus; cum Aristotele, ancipiti dialecticae gladio a veris falsa dividere; cum Zenone falsitatem probabilitate tunicare sophistica; cum Donato in accidentium congruentia nectere dictiones, cum sapientia nostris temporibus nullius fructus praemietur stipendiis, nullius famae eam aura favorabilis extollat, ipsa vero pecunia honoris titulos et laudis emat praeconia? Sola tamen sapientia revera super omnem praeeminet possessionem. Generosa possessio, quae sparsa colligitur, erogata revertitur, publicata suscipit incrementum! [0465A] per quam nobilis scientiae thesaurus secretis penetralibus mentis innascitur, fructus internae delectationis acquiritur. Haec est sol, per quem mens diescit in tenebris, cordis oculus, deliciosus animi paradisos. Haec in coeleste terrenum, in immortale caducum, in deum hominem, deificae mutationis auctoritate convertit. Haec est verum peregrinationis remedium, solum humanae calamitatis solatium, humanae noctis lucifer singularis, tuae miseriae redemptio specialis, cujus aciem nulla aeris caligo confundit, non densitas terrae operam ejus offendit, non altitudo aquae respectum ejus obtundit. Haec igitur, quamvis apud multos qui sensuali mobilitate brutescunt, nimia langueat vilitate, apud illos tamen qui in ignem originalem [0465B] rationis

redegerunt scintillam praeconii, et famae munere non fraudatur. Quamvis enim prudentia phantasticae adulationis plausibiles dedignetur applausus, tamen quia verae famae haec est gloriosa proprietas, ut appetitores sui contemnat, et appetat contemptores; famam fugiendo consequitur, quam perdet insequendo. Igitur etsi videas apud quosdam regnare pecuniam, jacere prudentiam, militare divitias, sapientiam exsulare, ignavia tamen opum pondera animo victori calcata subjicias, et intestino affectionis amore prudentiam consecreris, ut penitus sapientiae matris cubiculum inoffenso intuitu valeas intueri. Tunc ego: Vellem ut laxatis habenis reprehensionis, praecordialius avaritiae filias impugnares. [0465C] Tunc illa ad acerrimas invectionis demorsiones gyrans suae narrationis incessum, ait:

Postquam sacra fames auri mortalia pungit
Pectora, mens hominis nescit jejuna manere.
Laxat amicitias, odium parit, erigit iras,
Bella serit, lites nutrit, bellumque renodat,
Rumpit nodata, dirumpit foedera, natos
Excitat in patres, matres in viscera, fratres
Dat fratrum nescire togas, et sanguinis omnes
Unio quos unit, furor hos male dividit unus.
Dum stomachum mentis hydropicat ardor habendi,
[0465D] Mens potando sitit, et Tantalus alter in istis
Ardet aquis, viresque siti dat copia census.
Esurit ergo satur, sitit ebrius, optat abundans
Unus cuncta cupit, ipsoque cupidine pauper
Efficitur, divesque foris, manet intus egenus.
Nil habet ergo miser, cum nil se credit habere,
Divitiis, cum pauperiem sua vota repensant,
Hospitium cordis, et moenia mentis avarae
Invadunt hostes multi, multoque tumultu
Totam sollicitant humani pectoris arcem.
[0466A] Nam timor aggreditur mentem, pariterque cupido
Concutit, et totam mentis depauperat urbem.
Curarum geminus turbo sic turbat avarum;
Cumque timenda timet, mens somniat ipsa timores,
Saepe novos fingitque metus, damnique timore
Damna luit, damnique malum formidine pensat:
Sic casus varios terroris somnia monstrant.
Uxoris fraudes, furisque sophismata, terror
Nuntiat, insultus hostis, juguloque minaces
Mentitur gladios, et flumina dira potentum.
Nunc pestes, ignes recolit, nunc concipit iras
Oceani, soloque metu jam naufragus exstat.
Divitis in nummo mens philosophatur in arca
Dum nummum sepelit, nummusque sepultus avari[0466B]
Usibus emoritur, illum non ille, sed arca
Possidet, et totum nummi sibi vindicat usum.
Ut loculis varia nummorum fercula donet,
Injungit proprio dives jejunia ventri.
Horret avaritiam venter, propriosque negari
Miratur reditus, loculi suffragia quaerit,

Sed ventri locus surdas accommodat aures.
Pabula visus habet, et convivatur ocellus,
Solus in argento, sed venter philosophari
Cogitur, et longo patitur jejunia voto.
Non lacrymae, non mella precum, non ipsa perorat
Pauperies hominum, quin foenore dives egenum
Devoret, et tenuem miseri facit esse crumenam.
Pauperis in lacrymis ridet, miserique labore
Pascitur, et poenam sibimet facit esse quietem.
[0466C] Hunc dolor, hunc risus, jocus hunc, moeror tenet illum,
Hic gemit, hic ridet, dolet hic, dum dedolet ille.
Omnis in affectum nummi laxatur avari
Divitis affectus, nec enim datur ulla voluptas
Menti, qua possit alias deflectere vultum.
Divitias non dives habet, sed habetur ab ipsis,
Non est possessor nummi, sed possidet ipsum
Nummus, et in nummis animus sepelitur avari.
Hos colit ipse deos, haec idola ditat honore
Divini cultus, et nummis numina donat.
Sic hominum ratio calcata cupidine, carni
Servit, et ancilla famulari cogitur illi.
Sic oculus cordis, carnis caligine caecus
[0466D] Languet, et eclipsim patiens, agit otia solus.
Sic jubar humani sensus male palliat umbra
Carnis, fitque nummis ingloria gloria mentis.
Divitiis vel divitibus non derogat iste
Sermo, sed vitium potius mordere laborat.
Non census, non divitias, non divitis usum
Damno, si victor animus ratione magistra
Subjectas sibi calcat opes, si denique census
Nobilis auriga ratio direxerit usum.
Nam cunctas si spargat opes, si munera fundat
[0467A] Dives, et in laudem spiret, tentetque favorem
Munere lucrari, tamen hujus muneris auctor,
Ductor et auriga nisi sit discretio, nullus
Fructus erit, quoniam laudem non dona merentur,
Sed potius mercantur eam, nisi facta decenter
Discrete fuerint, pro munere namque frequenter
Laus datur hypocrita, famae simulatio falsa,
Simia laudis, horum umbratilis umbra favoris.

Ecce habes quomodo tenacis avaritiae viscus humanae mentis alis auferat libertatem.

De arrogantia.

Nunc intuendum est qualiter insolentis arrogantiae ampullositas humanas mentes erigat in tumorem, cujus infirmitatis contagione funesta vitiata [0467B] hominum multitudo, dum se supra se insolenter extollit, infra se ruinosa descendit, sibi derogans arrogando, se deprimens erigendo, se sibi auferens efferendo. Horum autem hominum aut verborum solemnis pompositas, aut suspicionis

mater taciturnitas, aut quaedam actus specificatio, aut insolens gestus exceptio, aut nimia corporis corruptio exterius interiorem arguit superbiam. Alii namque quos servilis conditionis demittit humilitas, augustam jactitant libertatem; alii, dum scurrilis generis vilitate plebescunt, verbo tenus se sanguinis generositate exaltant. Alii, dum in artis grammaticae vagientes cunabulis, ejusdem lactantur uberibus, Aristotelicae subtilitatis apicem profitentur. [0467C] Alii, dum leporinae timiditatis gelicidiis torpescunt, solo verbositatis remedio, animositatem efferunt leoninam. Sunt alii, qui ea quae internae indignationis supercilium claudit interius, exteriori evidenter eloquuntur silentio: Nam aliis inferiori morum gradu jacentibus, vel eis parilitate probitatis comparibus, vel etiam elatiori fastigio dignitatis pollentibus, mutuae collocutionis communicare participium dedignantur: a quibus, si quis interrogationis suffragio verbum expostulet, tanta taciturnitatis intercapedine a quaestione omittetur responsio, ut eidem haec nulla cognatione videatur affinis. Alii, suos actus specificare gaudentes, in multitudine singulares, in generalitate speciales, in universalitate adversi, in unitate diversi [0467D] omnifariam esse laborant. Dum alii namque exercentur colloquiis, isti indulgent silentiis, dum alii lasciviis solvuntur, isti seriis implicari videntur; dum alii seriis implicantur negotiis, isti otiantur lasciviis. Dum alii quadam serenitatis festivitate hilarantur in facie, isti in vultu quamdam malevolae severitatis praeferunt tempestatem. Alii interioris superbiae gestus, exterioris gestus exceptione figurant: qui tanquam terrena omnia despiciant, supini coelestia suspiciunt, oculos indignanter obliquant; supercilia exaltant, mentum superciliose [0468A] supinant, brachia in arcus exemplant. Horum etiam pedes terram sola articulorum contractione delibant. Alii vero sua corpora femineis compositionibus nimis effeminant, qui suorum capillorum conciliorum pectinis subsidio in tanta pace conciliant, ut ne lenis aura in eis possit suscitare tumultum: luxuriantis etiam supercilii fimbrias forficis patrocinio demetunt, aut ab ejusdem silva superflua exstirpando decerpunt; pullulanti etiam barbae crebras novaculae apponunt insidias, ut nec eadem paululum audeat pullulare: brachia manicarum angustias conqueruntur; pedes in angustis calceorum ergastulis carcerantur. Heu! homini unde isti fastus, ista superbia? cujus aerumnosa est nativitas, cujus vitam laboriosa demolitur poenalitas, [0468B] cujus poenalitatem poenalius mortis concludit necessitas; cujus omne esse, momentum, vita est naufragium, mundus exsilium: cujus vita aut abest, aut spondet absentiam, mors autem instat, aut minatur instantiam.

De invidia.

De superbia vero, filia nascitur, quae maternae malignitatis haereditate potitur. Haec est invidia, quae continuae detractionis rubiginosa demorsione, hominum animos demolitur. Haec est vermis, cujus morsu morbi data mentis sanitas contabescit in saniem; mentis sinceritas computrescit in cariem; mentis requies liquatur in [0468C] laborem. Haec est hospes, qui apud suum hospitem hospitio exceptus, ejus labefactat hospitium. Haec est possessio, pessime possidens suum possessorem, quae dum alios detractionis latratibus vexat, sui possessoris animum intestino morsu perfodiens, inquietat. Haec est invidia, quae in illos quos vitiorum absorbet infernus, a quibus corporis dotes ratio naturae proscribit, quos in paupertatem insanam fortunae evomit, indignantis suae detractionis aculeos facit otiari. Sed, si quis in torrente divitiarum natat cum Croeso, opes spargit cum Cyro, in specie disputat cum Narcisso, animositate tonat cum Turno, Herculi colludit in robore, cum Platone facie ad faciem philosophiam speculatur, cum Hippolyto castitatis speculo sigillatur, in hunc [0468D] omnes suarum detractionum aculeos expendit. Nam audaciam furori temeritatis assignat, prudentiam animi in fraudis versutias, aut in verbositatis ampullositatem obliquat. Per hujus etiam detractionem, pudor in hypocrisim degenerat. Haec invidiae tabes plerosque tabefacit, qui dum alienae famae nitorem detrahare conantur, primi suae probitatis sentiunt detrimenta. His aliena prosperitas adversa, aliena adversitas prospera judicatur. Hi in aliena gratulatione tristantur, in aliena tristitia gratulantur. Isti suas in aliena paupertate divitias, [0469A] suam paupertatem in alienis divitiis metiuntur. Isti aut alienae famae serenitatem detractionis nubilo

nubilare conantur, aut ejusdem gloriam sola taciturnitate furari. Isti aut pravis interpretationibus alienae probitatis sinceritatem fermentant, aut veris fermenta falsitatis maritant. Proh dolor, invidia quod monstruosius monstrum? quod damnosius damnum? quae culpabilior culpa? quae poenaliior poena? haec est erroneae caecitatis abyssus, humanae mentis infernus, contentionis stimulus, anxietatis aculeus. Qui sunt invidiae motus, nisi humanae tranquillitatis hostes, mentalis depraedationis satellites? animi laborantis vigiliae hostiles, alienae felicitatis excubiae? Quid prodest alicui, si ei serenitas fortunae prosperantis applaudit, corpus [0469B] etiam purpuramento pulchritudinis hilarescat, mens insuper sapientiae splendore praefulgeat, cum liventis invidiae latrocinium, mentis depraedatur divitias? fortunae prosperantis serenitatem adversitatis vertat in nubila? decoris aurum turpitudinis convertat in scoriam? prudentiae gloriam degloriet livor inglorius?

Remedia contra invidiam.

Si quis tamen livoris rubiginem, invidiae tineam a mentis thesauro velit proscribere, in alieno dolore suum dolorem inveniat condolendo, alienum gaudium suum faciat congaudendo, in alienis opibus suas penset divitias, in aliena paupertate suam lugeat paupertatem. Si alienam probitatem [0469C] videas famae solemnii celebrari, festum praeconii diem nulla facias detractioe profestum, sed tuae declarationis meridie, alienae probitatis lucerna in commune deducta clarius elucescat. Si quos in titulos alienae famae detractioum latratibus videas indulgere, a grege latrantium canum te excipias, aut admonitionis objecto, detrahentes linguas hebetes, corrosionis dentes conteras, detractioum demordeas morsus.

De adulatione.

Huic praetextato vitiorum symbolo, suae malignitatis portionem adnectit adulatio. Hujus pestilentia percutiuntur principum laterales, palatini canes, adulationis artifices, fabri laudum, figuli falsitatis. Hi sunt qui magniloqua commendationis tuba in [0469D] divitum auribus clangunt; qui mellitae adulationis favos foras eructant; qui, ut emungant munera, caput divitis oleo adulationis inungunt; praelatorum auribus pulvinaria laudum subjiciunt, qui ab eorumdem palliis aut fictitium excutiant pulverem, aut tunicam sophisticè deplumant implumem. Isti divitum actus in quos favor famae conspuat indignantis, suffragiis laudum redimunt mendicatis. Isti penes munera laudes, penes dona favores, penes pretium praeconia famae blandientis constituunt. Nam si in domo divitis prodigalitatis torrens eniteat, adulator in prodigalitatis laudem totus effunditur; [0470A] si vero hiemalis avaritiae torporem divitis munus redoleat, adulator avarus in laude commendationis, algescit in munere: sed si munus antonomastice videatur laudum tympana postulare, adulationis poeta stylo commendationis turget altiloquo. Si vero muneris pauperies famae mendicat suffragia, humiliori stylo famae depauperat dignitatem; quoniam ubi muneris perorat altitudo, adulator hypocriticas laudes, famas umbratiles, de thesauro sui cordis eructat. Nam si ille pro quo munus eloquitur, tanta fuerit turpitudinis tempestate dejectus, ut in eo vix naturalium donorum fragmenta resultent, ei pulchritudinis praerogativam adulationis poemata somniabunt: minimas pusillanimitatis angustias, magnanimitatis mentientur [0470B] esse palatia; humiles etiam torpentis avaritiae latebras, prodigalitatis proferent in excessum; humilitatem etiam plebescentis generis, titulo Caesareae nobilitatis mentientur augustam. Quid amplius? Si apud aliquem nulla virtute a vitiis excusatum castrametetur scelerum multitudo, dum munus mediator occurrit, laudum mercenarius adulator, superficiali commendationis tunica vitiorum tenuiter colorat aspectum. E contrario vero, si totius decoris merities alicujus hilarescat in facie, lingua argenteis eloquentiae resplendet margaritis, mentis thalamus virtutum fulguret ornamentis, tamen, si adulationis artifex muneris gratiam non exspectet, tantae honestatis luci cum [0470C] vitiorum fastigiis, nebulas immiscere

laborat. Quid est igitur adulationis inunctio, nisi donorum emunctio? Quid commendationis allusio, nisi praelatorum illusio? Quid laudis arrisio, nisi eorumdem derisio? Nam cum loquela, fidelis intellectus interpret, verbaque fideles animi picturae vultus voluntatis signaculum, lingua mentis soleat esse propheta, adultores a voluntate vultum, ab animo verbum, a mente linguam, ab intellectu loquelam, amplo discessionis intervallo diffibulant

[65" TYPE="Variae Lectiones" ANCHORED=Y BLOCK="NO"[0469"Disjungunt.. Plerisque etenim forinseca dealbationis laude arrident, quos interna mentis subsannatione derident, plerosque exterius plausibiliter applaudendo collaudant, quos interius contradictoria derisione defraudant. Foris vultu applaudunt virgineo, intus [0470D] scorpionis pungunt aculeo; foris mellitos adulationis compluunt imbres, intus detractionis evomunt tempestates.

Supplicat Alanus Naturae.

Tunc ego continuae narrationis aurigationem refrenans, dixi: Vellem ut rationabilibus tuae disciplinationis propugnaculis contra furiales istorum vitiorum exercitus, meae mentis roborares oppidulum. Tunc illa:

Remedia contra vitia.

Ne te gulosae Scylla voraginis
[0471A] Mergat profunda nocte libidinum
Praebe palato frena modestiae,
Ventre tributum solve modestius,
Imbrem Lyaei semita gutturis
Libet modeste Bacchica pocula:
Pota parumper, ut quasi poculis
Bacchi putetur os dare basia.
Frangat Lyaei lympha superbiam,
Bacchi furorem flumina temperent:
Nuptam Lyaeo se Thetis offerat,
Frenet mariti nupta tyrannidem.
Plebaea, simplex, rara comestio
Carnis superbae murmura conterat.
Ut te tyrannus parcius urgeat,
Semper in ista carne superbiens,
[0471B] Lentus Cupido sic aget otia,
Frenentur in te frena libidinis,
Languens stupescat carnis aculeus,
Ancilla fiet sic caro spiritus:
Largire visus pessula januae,
Frenes ocellos, ne nimis improbe
Venentur extra luminis impetus,
Praedamque menti nuntius offerat.
Si quos habendi fervor inebriat,
Exire cogant, mente pecuniam,
Mentis triumphum sentiat ambitus,
Victi premantur colla Cupidinis.
Non in crumenis ipsa pecunia
Clausis moretur, pigraque dormiat,

[0471C] Nulli vacando, sed magis excubet,
Custos honoris divitis usibus:
Si tempus adsit, si locus exigat,
Surgat sepultae massa pecuniae,
Nummos crumenae funditus evomant.
Quaevis honori munera militent.
Calcere si vis colla superbiae,
Flatus tumoris, fulmina spiritus,
Pensa caducae pondus originis,
Vitae labores mortis et apocham.

Adventus Hymenaei.

Cum in hanc specialis disciplinae semitam oratio Naturae procederet, ecce vir subitae apparitionis miraculo, sine omni nostrae praeconsiderationis vexillo, suam praesentiam nostris conspectibus praesentavit. [0471D] Qui nullius aetatis legi videretur obnoxius, nunc enim juventutis vere pubescebat, nunc maturioris aevi facies seria loquebatur, nunc vultus senectutis sulcis videbatur arari. Qui sicut multimodae aetatis vicaria facie fluctuabat, sic ejus staturam ancipitem, nunc quantitas minor humilius dehumabat, nunc aequilibratae mediocritatis libramina, staturae ampliabant inopiam, nunc audaci proceritate quantitatis, giganteis contendebat excessibus. Hujus in facie nulla femineae mollitiei vestigia resultabant, sed sola virilis dignitatis regnabat auctoritas. Hujus facies nec fletus imbribus compluta, nec risus erat lasciviis serenata, [0472A] sed ab utroque feriata, modestius magis aspirabat in lacrymas. Caesaries inducias adepta litigii, artificiosi pectinis fatebatur industriam, moderatae tamen comptionis libramine jacebat ornata, ne si comptionibus vagaretur anomalis, in femineam demigrare videretur mollitiem. Et ne frontis aream comae sepeliret nubecula, forficis morsum capillorum sentiebat extremitas. Hujus facies, prout virilis dignitas exposcebat, a nulla pulchritudinis gratia deviat. Hujus mentum nunc primam germinabat lanuginem, nunc ibidem herba fimbriat prolixior, nunc luxuriantis barbae vellere silvescere videbatur. Nunc novaculae severitas barbae castigabat excessum. Annuli vero lapidum gemmati sideribus, manus [0472B] fulguratione serenantes eximia, solem reddebant novitium.

De vestibus Hymenaei.

Vestes vero nunc grossioris materiae vulgari artificio plebescere, nunc subtilioris materiae artificiosissima contextione crederes superbire. In quibus picturarum fabulae, nuptiales somniabant eventus. Picturatas tamen imagines vetustatis fuligo fere coegerat aspirare. Ibi tabulam sacramentalem testimonii, finem matrimonii, connubii pacificam unitatem, nuptiarum inseparabile jugum, nubentium indissolubile vinculum, lingua picturae fatebatur intextum. In picturae etenim libro umbratilitate legebatur, quae nuptiarum exsultationis applaudit [0472C] solemnitas, quae in nuptiis melodiae solemnizet suavitas, quae connubiis convivarum arrideat generalitas specialis, quae matrimonia citharae concludat jucunditas generalis. Organicorum quoque artificum decuriata pluralitas, praedicti hominis decorabat incessum. Ipsi vero artifices in se sui magistri figurantes tristitiam, suis silentium indixerant instrumentis. Unde, instrumentorum officinae quas silentii torpor faciebat elingues, aspirare videbantur in gemitum. Igitur, postquam naturae vicinitati eum localis viciniae affinitas, haec illum signans ex nomine, cum salutis libamine, ei osculi libamen apposuit. Ex ipsius autem nominis signaculo, caeterarumque circumstantiarum loquentibus signis, Hymenaeum qui venerat recognovi, quem natura [0472D] sua locans in dextra, suae dextrae dignitate donavit.

Adventus Castitatis.

Cum inter Naturam Hymenaeumque quaedam colloqui celebraretur festivitas, ecce virgo suae pulchritudinis aurora blandiens universis, repentina sui adventus praesentia, sui directione itineris ad nostram aspirare videbatur praesentiam. In cuius pulchritudine tanti artificii resultabat solemnitas, ut in nullo naturae polientis claudicaret digitus. Hujus facies nullius adventitii coloris mendicabat hypocrisim, sed rosam cum lilio disputantem in facie, mistione naturae mirabili, plantaverat [0473A] dextera Omnipotentis. Oculi, simplicitatis disciplinati modestia, nullius petulantiae lasciviebant excursibus. Labia proprii retentiva vigoris, nec exhausta suaviis, nec osculis videbantur Veneris sensisse praeludia. Hujus tamen faciem desudantem in lacrymas, lacrymarum flumine crederes naufragari. Sertum vero materialiter ex liliis decussatae insertionis connubio fibulatis, sui capitis arriserat ornamentis. Cignei tamen crinis candor dedignatus liliorum supplicare candoribus, contradictoriam jactitabat albedinem. Vestes etiam suis verioribus albedinis argumentis nivibus conclusissent, nisi pictura varios commentata colores, earum fefellisset albedinem. In his etenim, sub commento picturae, videbatur intextum, qualiter Hippolyti castitas [0473B] muro vallata constantiae, novercalis luxuriae oppositionibus institit refellendo. Illic Daphnes, ne virginalis ferae jacturam sustineret, fuga Phoebi fugabat illecebras. Illic Lucretia fracti pudoris dispendium mortis excludebat compendio. Illic in speculo picturae, castitatis speculum Penelopem poteram speculari. Et, ut brevi narrationis tramite subterfugienda picturae multiloquia comprehendam, nullam nativitatis filiam suo commendationis ferculo, depictionis industria defraudavit. Aurei vero sigilli nobilitas, quae ut jaspidium stellabat siderea multitudo, praefatae virginis diescebat in dextera. Super sinistram autem residens turtur, sub facie elegiaci carminis, calamitosis ejulationibus, suae vocis citharam adaptabat. Adolescentularum vero cohors, [0473C] ad itineris solatium et ad obsequiale ministerium, ejus adhaerebat vestigiis. Quam postquam Natura prospexit sibi loci proximitate vicinam, solempni occursum ei obviam veniens, salutis prooemio, osculi praeludio, amplexus connubio, mentalem foris depinxit affectum; dumque praedictae virginis in praefatione salutis, nomen enituit, praesentialem agnovi Castitatis adventum.

Adventus Temperantiae.

Cumque Natura eidem festivitate colloctionis applauderet, ecce matrona regulari modestia disciplinans incessum, ad nos videbatur sui itineris tramitem lineare. Hujus statura mediocritatis erat circumscripta limitibus. Aetas vero meridianam [0473D] tendebat ad horam, vitae tamen meridies in nullo pulchritudinis obviabat amori; ruina etiam senectutis, crinem suis nivibus tentabat aspergere, quem ipsa virgo humerorum spatio inordinaria fluctuatione non permiserat juvenari, sed sub disciplina ejus cogeat excessum. Vestes nec nobilis materiae superbire gloria, nec vilitatis videbantur deflere jacturam; sed mediocritatis obedientes canonibus, nec nimiae brevitatis decurtatione truncatae, a terrae superficie peregrinantes evaserant, nec portionibus superfluis terrae faciem tunicabant, sed eam brevi osculi degustatione libabant: zona namque tunicae moderando decursum, enormitatem revocabat [0474A] in regulam. Monile autem sinus excubando vestibulis, manui negabat ingressum. In vestibulis, pictura suarum litterarum fidelitate docebat, quae in hominum verbis debeat esse circumcisio, quae in factis circumspectio, quae in habitu mediocritas, quae in gestu severitas, quae in cibis refrenatio oris, quae in potu castigatio gutturis. Praefatam igitur virginem pedissequarum paucitate vallatam, festinae obviationis applausu natura suscipiens, multiplices osculorum epilogo, specificataeque salutationis auspicio, suae dilectionis cumulum figuravit; expressaque proprii nominis expressio, Temperantiae favorabilem ingressit adventum.

Adventus Largitatis.

Cumque amicae salutationis munere Natura veneretur [0474B] praesentiam Temperantiae, ecce mulier cujus pulchritudinis adjuncta fulgore materialis dies, serenioris vultus speciem jactitabat, iter festinando maturans, ad nos sui gressus lineas visa est ordinare. Hujus statura dedignata pauperiem, humanae staturae regulam evadebat. Hujus caput non in terram humiliando depressum, faciem faciebat encliticam, sed erecta cervice ad superna suspendens intuitum, ad altiora visus legebatur excursus. Hujus speciem Natura expolitio limata exculpsit, ut in ea sui artificii industriam posset admirari. Diadema vero, non operis insignitate materiae redimens paupertatem, nec ejusdem nobilitate materiae vilitatem recuperans, sed in utroque singularem referens monarchiam, sine morsu peremptoriae proprietatis [0474C] ardebat in capite. Aureus tamen crinis gratiori igne flammantior, aureo diademati indignando videbatur praestare subsellia: qui nec forficis apocopatus industria, nec in tricaturae manipulos colligatus, sed pigressiori excursionem luxurians, limites humerorum transgrediens, terrae videbatur condescendere paupertati. Brachia, non brevitatis damnata pauperie, sed proceritatis excursu fluentia, non retro reciproca, sed in anteriora crederes transitura; manus, nullius complosionis arctationis reciprocae, sed largae expositionis explicatione productiles, largiendi affectabant officia. Vestes etiam ex aureis, sericisque filis insertionis osculo conjugatis materiam sortientes, ut a materiae generositate [0474D] operis commendata subtilitas, tanti artificii gratulabatur insignibus, ut non materialem, verum etiam coelestem manum operi crederes insudasse. In quibus, imaginaria picturae probabilitas sophistico procurationis suae praestigio, homines notorio avaritiae crimine laborantes, anathematis damnabat opprobrio; largitatis vero filios famae praeconiis titulos, benedictionis gratia compensabat. Praefata igitur mulier solo asseclarum vallata ternario, cum sui gressus maturationi insisteret, ecce, Natura celebri occurso illius amicans incessus, osculum salutatione dimidians, salutationem osculo syncopabat. Ejus formae specialis insignitas, habitus [0475A] specificati curialitas, gestus individualitas, Largitatis dum promulgarent adventum, nomen in salutatione resultans, ejusdem rei fidem a nube dubitationis excepi.

Adventus Humilitatis.

Dum Natura Largitati primitivae salutationis, amicaeque applausionis jura persolveret, ecce puella lentitudine pigritantis gressus morosior, columbini vultus placiditate serenior, modicitate staturae castigatioris humilior, ad nos divertere testudinei gressus modestia, videbatur. Staturae tamen humilitati, gratia pulchritudinis venerat in patronum: quae mechanicis humani artificii usurpata fallaciis, sed vivo fonte naturae scaturientis, totum corpus decoris afflaverat ornamento. Hujus crinis tanta [0475B] fuerat forficis demorsione succisus, ut apocopationis figura fere in vitium transmigraret. Capillos vero quodam exorbitationis diversiclinio devagantes, inexplicabili intricatione complicitos, inter se crederes litigare. Caput demissione profunda dejectum, humiliter encliticabat in terram. Vestes non a nativo colore materiae appositivi coloris adulteratione degeneris, suburbanae materiae vulgaritatem artificiosae operationis defendebant subsidio. Ibi fabulosis picturae commentis legebatur inscriptum, qualiter in virtutum catalogo Humilitas insignitatis vexillo praefulgeret; Superbia vero sacramentali virtutum synodo excommunicationis suspensa caractere, extremae relegationis damnaretur excidio. Huic igitur adventanti, Natura enixiori [0475C] festinatione veniens in occursum, salutationis suae ferculum osculorum melliniens condimento, vultum dilectionis exhibuit medullatae. In specificationis vero personae idiomatibus, mihi Humilitatis resultavit adventus.

Querulosa Naturae collocutio cum Hymenaeo, et virginibus praedictis.

Cum Hymenaeus, praetaxataeque virgines in Naturae facie, intestinae conquestionis faciem exemplarent, internique doloris ideas in forinsecae lacrymationis icones producere molirentur, ecce

Natura verbis verba praeveniens, ait: O sola humanae tenebrositatis luminaria, occidentis mundi sidera matutina, naufragorum tabulae speciales, Portus [0475D] mundialium fluctuum singulares! radicatae cognitionis maturitate cognosco quae sit vestri conventus ratio, quae adventus occasio, quae lamentationis causa, quae doloris exordia. Homines etenim sola humanitatis specie figurati, interius vero belluinae enormitatis deformitate dejecti, quos humanitatis chlamide doleo investisse, a terrenae inhabitationis patrimonio vos exhaerere conantur, sibi terrenum funditus usurpando dominium, vos ad coeleste domicilium repatriare cogentes. Quoniam ergo res mea agitur, cum familiaris paries inflammatur incendio, vestrae compassioni compatiens, vestro dolori condolens, in vestro gemitu meum lego gemitum, in vestra adversitate meum invenio detrimentum. De contingentibus igitur nihil omittens, [0476A] in me finem proprium consecuta, prout valeo brachium meae potestatis extendere, eos vindicta vitio respondente percutiam. Sed quia excedere limitem meae virtutis non valeo, nec meae facultatis est, hujus pestilentiae virus omnifariam extirpare, meae possibilitatis regulam prosecuta, homines praedictorum vitiorum anfractibus irretitos anathematis cauteriabo caractere. Genium vero qui mihi in sacerdotali ancillatur officio, decens est suscitari, qui eos a naturalium rerum catalogo, a meae jurisdictionis confinio, meae judicariae potestatis assistente praesentia, vestrae assensionis conveniente gratia, pastoralis virga excommunicationis eliminat. Cujus legationis Hymenaeus erit probatissimus exsecutor; penes quem [0476B] stellantis elocutionis astra lucescunt, penes quem examinatoris consilii locatur armarium.

Legatio Hymenaei cum Naturae litteris ad Genium.

Tunc astantes a suae conquestionis lacrymis feriantes, profunda capitem demissione, submisce gratiarum actiones naturae abundanti professione solvunt; Hymenaeus vero in praesentiali Naturae conspectu sese genibus arcuatis humilians, destinatae legationi sese fatebatur obnoxium. Tunc illa schedulam papyream hujusmodi exemplaris carminis inscriptione signavit. Natura, Dei gratia, mundanae civitatis prima vicaria procreatrix, Genio sibi alteri similem, eique per omnia serenatis fortunae blanditiis amari. [0476C] Quoniam similia dissimilium aspersione, et similium sociali habitudine gratulantur, in te velut in speculo Naturae radiante similitudine inveniundo me alteram, nodo dilectionis praecordialis astringor, aut in tuo profectu proficiens, aut in tuo defectu aequa lance deficiens, quare circularis debet esse dilectio, ut tu talione dilectionis respondeas. Patrati sceleris evidentia, clamoris gerens imaginem, humani generis naufragium tibi evidenter eloquitur. Vides enim qualiter homines originalis naturae honestatem bestialibus illecebris inhonestent, humanitatis privilegialem exuentes naturam, in bestias, morum degeneratione transmigrant, Veneris in consequentia affectus proprios [0476D] consequentes, gulositatis vorticibus naufragantes, cupiditatis vaporibus aestuantes, alis superbiae ficticiis evolantes, invidiae morsibus indulgentes, adulationis hypocrisi alios deaurantes. His vitiorum morbis nemo medicinalibus instat remediis; hunc scelerum torrentem nemo obice defensionis castigat: hos facinorum fluctus, nemo portus stabilitate refrenat. Virtutes etiam tantam hostilis conflictus ingruentiam sustinere non valentes, ad nos tantum defensionis asyllum, et vitae remedium confugiunt. Quoniam ergo res nostra communi degrassatione vexatur, et precibus melliens, tibi obedientiae virtute praecipiens, et jubendo moneo, et monendo jubeo, quatenus omni excusationis sophismate relegato, ad nos matures accessum, ut mei [0477A] mearumque Virginum assistente praesentia, abominationis filios a sacramentali Ecclesiae nostrae communionem sejungens, cum debita officii solemnitate, severa excommunicationis virga percutias. Post haec, illa epistolam sigillari signaculo consignatam, in quo nomen imaginemque Naturae peritia artificialis exculpserat, legato tradidit delegandam. Tunc Hymenaeus solemniori vultu laetitiae gratiarum actiones epilogans, et legationem destinatam initians, suosque a sopore pigritiae excitans consodales, jussit ut suis invigilantes organicis instrumentis, a somno silentii eadem excitarent, et ad harmonici melodiomatici modulos invitarent. Tunc illi quibusdam proemiis sua illicientes [0477B]

instrumenta, vocem deformiter uniformem, dissimilitudine similem, multiformi modulo picturabant:

Jam tuba terribili bellum clangore salutans
Intonuit, cognati loquens praeludia belli,
Mugitu simili similem signando tumultum.
Aera laedebat mendaci vulnere cornu,
Devia vox hujus, vox hujus anormala nescit
Organicis patere modis, artique favere
Spernit, et effrenem miratur musica cantum.
Grataque vox citharae serenans gratius istis
Mellitae tribuit auri convivium vocis,
Quae cantus varii faciem variando colorans,
Nunc lacrymas in voce parit, mentita dolorem;
Nunc falsi risus, sonitu mendacia pingit,
[0477C] Et lyra quae semper cantu philomenat amoeno,
Dulcius alliciens, oculisque prooemia somni
Lectitat, et sepelit offensae murmura mentis
Fistula, quae noctu solers vigil excubat, imo
Excubiis voce compensat damna soporis:
Auribus arrisit per quem fit caetera cordis
Saxea durities, mentisque liquescere durae
Cogitur asperitas, propriumque fugare rigorem.
Hunc vocis cursum, tantumque volucris acumen
Obtusae vocis tardabant tympana gressu.
Nec tamen omnino cantus fraudatur honore,
Verbere si quis ea subtili verberet ictu,
Suscitet atque manus tractu delibet amico,
Aeris exhausti tractu sociata profundo.
[0477D] Cum dulci strepitu ructabant organa ventum,
Dividitur juncta, divisaque jungitur horum
Dispar comparitas cantus, concordia discors,
Imo dissimilis similis dissensio vocum.
Plebaeo sonitu mendica voce sonabant,
Cymbala, quae nostris nunquam clamando perorant
Auribus, auditus hominum vix digna mereri.
Nullus erat major, melior, vel gratior illo,
Quo concludebat praedictis cantibus unus,
Dulcis pentasonae cantus, vestigia cujus,
Cujus adorabat vocem plebs aemula cantum.
Et quae cum cithara discordi disputat ore,
Psalterii condita favo, mellita sapore,
Insonuit vox grata ferens munuscula cantus.
Sistra puellaris tactum poscentia dextrae,
[0478A] Linguae femineae, Martis bellique prophetae,
Vocis inauditae miracula voce canebant.

Resumit Natura suam querulosam locutionem.

Igitur Hymenaeo mysticae legationis mysteriis in dulgente, Natura aerumnosae

conquestionis elegiacam orationem contexens, illorum recensebat injurias, quorum ingruente flagitio, suae reipublicae majestas, profundi detrimenti abundantem senserat laesionem. Inter quos, unum prae caeteris accuratius stimulis reprehensionis arguebat, qui prae aliis incurialius certabat dedecorare Naturam. Cum quaevis gratia nobilitatis blandiretur naturae, cum suis muneribus amicaretur prudentia, cumque magnanimitas erigeret, largitas erudiret, tamen, quia [0478B] universa massa modici fermenti asperitate laborabat, unius virtutis occidens, caeterarum virtutum orientem funditus nubilabat. Unius probitatis eclipsis, caeterarum probitatum sidera recessu ecliptico mori cogebat. Cumque Largitas ad suum alumnum ista spectare videret convitia, non audens defensionis pallio ejusdem vitia colorare, cum humili capitis demissione decidua, ad lacrymarum confugit remedia.

Natura consolatur Largitatem et Prodigalitatem reprobat.

Natura perpendens quid capitis demissio, quid lacrymarum figuraret emissio, ait: O Virgo, cujus praesignii architectatione humana mens virtutum destinatur palatium per quam homines favorabilis [0478C] gratiae praemia consequentur; per quam aetatis aureae antiquata saecula reviviscunt; per quam homines se glutino amicitiae praecordialis astringunt; aeterna usia aeternali suae noys osculo generando producens, mihi sororem largita est uterinam. Non solum te mihi nativae consanguinitatis zona confibulat, verum etiam, perdux amoris nexus concatenat. Unde a meae voluntatis examine, tuae discretionis libra voluntatem tuam non patitur aberrare: tanta enim unio conformitatis, imo, unitas unitationis fideli pace nostras mentes conciliat, ut non solum illa unio simulatoria, unitatis vestiatur imagine, verum etiam unitationis phantasia deposita, ad identitatis aspiret essentiam. Quare, in neutram alicujus injuria debacchatur, quae non [0478D] grassetur in alteram, neutri alicujus illecebra novercatur, quae non inimicetur et alteri. Quare, qui impudicae patrationis clamante blasphemia, meae dignitatis titulum effeminare laborat, injuriosae vexationis instantia, tuo honori derogare conatur. Ille etiam qui excedentis prodigalitatis effluxu naturae donis abutitur, fortunae muneribus damno nimiae dilapidationis exuitur. Sic quoque prodigalitatis meretricata communitas, mentiendo largitatis profitetur honorem, divitiarumque torrens, paupertatis derivatur in aridum; sapientiae splendor fatuitatis deviat in occasum; magnanimitatis rigor laxatur in temeritatis audaciam. Quadam ergo admiratione fatigor, cur in damnatione illius qui nos [0479A] caeteris damnosius damnificare contendit, lacrymarum diluvium non valeas refrenare. Tunc Largitas, certiori remedio a regione vultus rivulum lacrymarum absentans, capitisque demissionem revocans ad superna, ait: O nativorum omnium originale principium! O rerum omnium speciale subsidium! O mundanae regionis regina! O suprema coelestis principis fidelis vicaria, quae sub imperatoris aeterni auctoritate, fidelem administrationem nulla fermentatione corrumpis. Cui universitas mundialis originis speciei exigentia obedire tenetur, prout intimae cognitionis expressa parilitas exigit, me tibi aurea dilectionis catena connectit. Illi igitur qui suam naturam damno venundans, [0479B] te insultu nimiae rebellionis impugnat, mihi coequatae concussionis importunitate repugnat. Qui, quamvis umbratili credulitatis deceptus imagine, meis se credat commilitare comitiis, hominesque histrionali prodigalitatis figuratione decepti, in eo Largitatis odorent vestigia, tamen a nostrae amicationis beneficio longa relegatione suspenditur. Sed, quia nostrum est erroneae divagationis anfractibus compati condolendo, in ejus insensatae voluntatis exhibitione pestifera, non valeo non moveri.

Adventus Genii.

Cum inter has virgines dragmaticae colloctionis intercalaris celebraretur collatio, ecce Genius, organicorum instrumentorum applaudente laetitia, [0479C] nova apparitionis resultatione comparuit. Cujus statura mediocritatis canone modificata decenter, nec de diminutione querebatur

apheresis, nec de superfluitatis prothesi tristabatur, cujus caput pruinosis canitie crinibus investitum, hiemalis senii gerebat signaculum: facies tamen juvenili expolita planitie, nulla erat senectutis exaratione sulcata. Vestes vero opere sequente naturam, hujus vel illius nescientes inopiam, videbantur nunc serenari hyacintho, nunc colore succendi coccineo; nunc bysso expressius candidari: in quibus, rerum imagines momentanee viventes, toties exspirabant, ut a nostrae cognitionis laberentur indagine. Ille vero calamum papyreae fragilitatis nunquam a suae inscriptionis ministerio feriantem manu ferebat in dextera; [0479D] in sinistra vero, pellem novaculae demorsione pileorum caesarie denudatam, in qua styli obsequentis subsidio, imagines rerum ab umbra picturae ad veritatem essentiae transmigrantes, vita sui generis donabantur; quibus deletionis morte sopitis, novae nativitatis ortu, aliae revocabantur ad vitam. Illic Helena, suo decore semidea, quae mediante pulchritudine sua, pulchritudo poterat nuncupari. Illic in Turno fulmen audaciae, vigor regnat in Hercule. Illic in Capaneo gigantea ascendeat proceritas; in Ulysse vulpina vigeat calliditas. Illic Cato pudicae sobrietatis nectare debriabatur mirabili. Plato ingenii splendore rutilabat sidereo. Illic stellata cauda Tulliani pavonis rutilabat. Illic Aristoteles sententias aenigmaticarum locutionum latibulis [0480A] involvebat. Post hujus inscriptionis solemnitatem, dexterae manus continuatae depictionis fatigatae laboribus, sinistra manus tanquam sorori fessae subveniens, picturandi officium usurpabat; dextera manu pugillaribus potita; quae ab orthographiae semita falsigraphiae claudicatione recedens, rerum figuras, imo, figurarum larvas umbratiles semiplena picturatione creabat. Illic Thersites turpitudinis pannositate vestitus, peritioris fabricae solertiam postulabat. Illic Paris incestuosae cupidinis mollitie figurabatur. Illic Ennii versus a sententiarum venustate jejuni, artem metricam effreni transgrediebantur licentia. Illic Pacuvius nesciens narrationis modificare curriculum, in retrograda serie sui tractatus locabat initium. [0480B]

Quomodo Veritas comitabatur Genium.

His ergo picturae solertiis Genio solemniter operam impendenti, Veritas tanquam patri filia verecunda ancillatione obsequens assistebat, quae non pruritu aphroditis promiscuo propagata, sed hoc solo Naturae natique geniali osculo fuerat derivata, cum Ilem speculum formarum meditantem, aeternalis salutavit idea, eam iconiae interpretis interventu vicario osculata. Hujus in facie divinae pulchritudinis deitas legebatur, nostrae mortalitatis aspernata naturam. Vestes vero coelestis artificis dexteram eloquentes, indefessae rutilationis splendentibus inflammatae, nullis poterant vetustatis tineis cancellari: quae virgineo corpori tanta fuerant [0480C] connexione conjunctae, ut nulla exuitionis diaeresis eas aliquando faceret virginali corpori pharisaeas. Aliae autem tanquam adventitiae naturae, praecedentibus appendiciis, nunc oculis visus offerebant libamina, nunc oculorum sese figurabantur indagini. Ex opposito, veritati falsitas inimicans stabat attentior, cujus facies turpitudinis nubilata fuligine, nulla in se naturae munera fatebatur, sed senectus faciem rugarum vallibus submittens, eam universaliter implicans collegerat. Caput nec crinis vestimento videbatur indutum, nec pepli velamentum excusabat calvitium, sed panniculorum infinita pluralitas, quos filiorum pluralis infinitas ei texerat vestimentum. Haec autem, picturae veritatis latenter insidians, quidquid illa conformiter [0480D] informabat, ista informiter deformabat.

Quomodo Natura occurrat Genio adventanti.

Natura igitur suo gressui laxiores concedens habenas, solemnem occursum solemniter exhibendo, oscula nullo illicitae Veneris fermentata veneno, sed mystici signantia cupidinis amplexus, etiam mysticae dilectionis concordiam figurantes, Genio exhibuit adventanti.

Alloquitur Genius Naturam.

Mutua gratulatione expletionis termino consummata, Genius induxit silentium, manu postulante silentia, consequenter vero in hanc locutionis formam suae vocis monetavit materiam: O Natura, non sine internae spirationis afflatione divina, a tuae discretionis libra istud imperiale processit edictum, [0481A] ut omnes qui abusiva desuetudine, nostras leges aboletas reddere moliuntur, et in nostrae solemnitatis feria feriantes, anathematis gladio feriantur. Et quia lex hujus promulgationis legitima, legem justitiae non oppugnat, tuique libra iudicii meae discretionis sedet examini, tuae edictionis regulam ocuis roborare maturo. Quamvis enim mens mea hominum vitiis angustiata deformibus, in infernum tristitiae peregrinans, laetitiae nesciat paradisum, tamen in hoc amoenantis gaudii odorat primordia, quod te mecum videat ad debitae vindictae suspiria suspirare. Nec mirum, si nostrarum voluntatum unione conformi, concordiae reperio melodiam, cum unius ideae exemplaris notio nos in nativum esse produxerit, unius officialis administrationis [0481B] conformet conditio, cum nostras mentes non superficiali dilectionis vinculo amor jungat hypocrita, sed interna animorum nostrorum latibula, casti amoris pudor inhabitet. Dum hoc verborum compendio Genius suae orationis formaret excursus, suae exclamationis quasi aurora nascente, tristitiae tenebras paulisper abstractans, salvo suae dignitatis honore, Natura Genio gratiarum jura persolvit.

Hic promulgat Genius excommunicationem praetaxatis.

Tunc Genius post vulgaris vestimenti depositionem sacerdotalis indumenti ornamentis celebrioribus infulatus, sub hac verborum imagine, praetaxatam excommunicationis seriem a penetralibus [0481C] mentis forinsecus evocavit, hoc locutionis praecedente curriculo: auctoritate superessentialis Usiae, ejusque notionis aeternae, assensu coelestis militiae, naturae etiam, caeterarumque virtutum ministerio [0482A] suffragante, a supernae dilectionis osculo separetur, ingratitude exigente merito, a naturae gratia degradetur, a naturalium rerum uniformi concilio segregetur, omnis qui aut legitimum Veneris obliquat incessum, aut gulositatis incurrit naufragium, aut ebrietatis sentit insomnium, aut avaritiae sitiens experitur incendium, aut insolentis arrogantiae umbratile ascendit fastigium, aut praecordiale patitur livoris exitium, aut adulationis amorem communicat fictitium. Qui autem a regula Veneris exceptionem facit anormalam, Veneris privetur sigillo. Qui gulositatis mergitur in abisso, mendicitatis erubescencia castigetur. Qui ebrietatis lethaeo flumine soporatur, perpetuatae sitis vexetur incendiis. Ille in quo sitis incandescit habendi, perpetuatas [0482B] egestates incurrat. Qui in praecipitio arrogantiae exaltatus, spiritum elevationis eructat, in vallem dejectae humilitatis ruinosae descendat. Qui alienae felicitatis divitias tinea detractionis invidendo demordet, primo se ibi hostem inveniat. Qui adulationis hypocrisi a divitibus venatur munuscula, sophistici meriti fraudetur praemio. Postquam Genius hujus anathematis exterminio finem orationi concessit, huic imprecationi applaudens Virginum assistentia festino confirmationis verbo Genii roboravit edictum, lampadesque cereorum in manibus virginum suis meridianas luminibus in terram cum quadam aspersione et demissione, extinctionis videbantur sopore dejectae.

[0482C] Conclusio operis.

Hujus imaginariae visionis subtracto speculo, me ab exstasi excitatum in somno, prior mysticae apparitionis dereliquit aspectus.